

Existens

FÖRETAGSAMMA ELDSJÄLAR BERÄTTAR
YRITTELIJÄÄT TULISIELUT KERTOVAT

**13 tarinaa
tulisieluista**

**–
2 kieltä**

**13 berättelser
från Österbotten**

**–
2 språk**

Existens specialnummer april 2019 (annons)
Existens erikoisnumero huhtikuu 2019 (mainos)

VARFÖR DENNA TIDNING?

Jag har gjort tusentals intervjuer under min tid som journalist och författare. Varje gång känner jag tacksamhet över det jag fått ta del av.

Under snart 20 år har jag fått en inblick i mycket jag annars aldrig hade tänkt på. Jag har fått glänta på dörrar till andras vardag och helg, arbete och fritid, tankar och erfarenheter. Jag har fått ta del av livsöden som glatt mig, skakat mig och upprört mig. Framför allt har jag fått min människosyn stärkt – övertygelsen om att alla har lika stort värde.

Jag har också haft förmånen att inse hur stort arbete som ligger bakom allt vi nutidsmänniskor använder. Jag vet nu att all verksamhet kan liknas vid ett isberg. Vi ser bara den lilla delen som sticker upp över vattenytan. Och någonstans i den insikten finns fröet till tidningens innehåll.

Det bästa jag vet är att intervjuja och skriva om eldsjälarna. De har en kärlek till det de gör som ly-

ser upp vilken grådaskig vardag som helst. Med sitt engagemang inspirerar de mig och bekräftar min egen vilja att skapa min tillvaro på mitt eget sätt.

När jag började planera tidningen vände jag mig endast till personer och företag jag personligen gillar. De är sinsemellan väldigt olika, liksom branscherna de arbetar inom. Trots det har de mycket gemensamt. Vad det är tänker jag inte skriva dig på näsan.

Existens utkommer numera endast som specialnummer. Senaste nummer hade temat Hälsa och livsglädje, och utkom i samband med en mässa jag ordnade i Malax.

Nästa specialnummer är redan under planering.

*Anne Manner
Existens andelslag*

MIKSI TÄMÄ LEHTI?

Olen tehnyt tuhansia haastatteluja ollessani lehtinainen ja kirjailija. Joka kerta olen tuntenut kiitollisuutta siitä mitä olen saanut kuulla.

Melkein jo 20 vuoden aikana olen saanut tietoa monesta asiasta, jota en muuten olisi tullut ajatelleeksi. Olen saanut kurkistaa ovenraosta muiden arkeen ja pyhään, työhön ja vapaa-aikaan, ajatuksiin ja kokemuksiin. Olen saanut tutustua ihmiskohtaloihin, jotka ovat saaneet minut iloisiksi, ravisuttaneet minua ja järkyttäneet minua. Ennen kaikkea ne ovat vahvistaneet ihmisenäkymystäni – vakaumukseni, että kaikilla on yhtä suuri arvo.

Minulla on myös ollut etu oivaltaa, kuinka suuri työ piilee kaiken takana, mitä me nykyajan ihmiset käytämme. Tiedän nyt, että kaikki toiminta on kuin jäivuori. Näemme vaan sen osan jäävuoresta, joka nousee vedenpinnan yläpuolelle. Ja jossain siinä oivalluksessa on tämän lehden siemen.

Rakastan tulisielujen haastattelemista ja niistä kirjoittamista. He rakastavat mitä tekevät ja saavat minkä harmaan päivän tahansa näyttämään aurinkoiselta poutapäivältä. Heidän sitoumus innostaa minua ja todistaa todeksi oman haluni luoda oma olemassaoloni omalla tavallani.

Kun aloin suunnitella lehteä, otin vain yhteyttä henkilöihin ja yrityksiin, joista henkilökohtaisesti pidän. Ne ovat keskenään kovin erilaisia, niin kuin alat mitä he edustavat. Kuitenkin heil lä on paljon yhteistä. Mikä se on en aio kerto siinulle suoraan.

Existens ilmestyy nykyään vain erikoisnumeroina. Viime numerossa oli teemana Terveys ja elämänilo ja se ilmestyi Maalahdessa järjestämäni messun puitteissa. Seuraavaa erikoisnumeroa suunnitellaan jo.

*Anne Manner
Osuuskunta Existens*

REDAKTIONS RUTA

Existens

ISSN 2343-2578

Utgivare / Julkaisija

Empati förlag & media i samarbete med Existens andelslag / Empati kustantamo & media yhdessä Existens osuuskunnan kanssa
Köpingsvägen 14
66100 Malax / Maalahti
www.existens.fi

Ansvarig utgivare /

Vastuussa oleva julkaisija

Anne Manner

Texter / Tekstit

Anne Manner

Översättningar till finska /

Käännökset suomeen

Britt-Marie Norrgård

Ombrytning / Taitto

Action Design

Tryck / Paino

Botnia Print 2019

"Vårt eget hem borde vara en plats där vi kan pusta ut, slappna av och återhämta oss. Inte ett ställe som skapar mera stress."

Befria ditt utrymme

Blunda. Vad vill din blick möta varje morgon? Vill den vandra över kläder, böcker, föremål – eller vila och känna in den nya dagen?

Jämför din önskan med den verklighet du lever i. Om du finner harmoni i tanken är du att gratulera. Om inte, så fundera lite till:

– Känn efter vad du innerst inne ser som viktigt i livet. De flesta av oss har någonting vi vill ägna mera tid åt, och då är frågan vad som hindrar oss, säger ordningskonsulten Susi Leinonen.

Hon har skapat ordning och tid för livet samtidigt som hon förverkligat en dröm genom sitt företag Frirum. Hennes öns-

kan är att sända möjligheten vidare till sina medmänniskor, för såväl välmående som miljö.

– Jag vill hjälpa människor att kunna leva det liv de vill leva, och samtidigt bidra till hållbar användning av Jordens resurser. Rent konkret gör hon det genom att rensa, skapa reda i oredan, hitta rätt plats för varje sak i hemmet och kanske överläta en del till loppis eller återvinning.

Ofta är det ganska triviala saker som nöpar av vår tid och energi. Vi letar efter någonting vi lagt... ja, var? Irritationen växer medan vi flyttar på saker som står i vägen, som kan vara bra att ha, som är förknippade med minnen eller som vi bara inte hittat någon plats för. I stundens hetta bestämmer vi oss för en storstäding inkommende helg. Utflykten med

barnen, kaffet hos mormor eller promenaden i vårsolen får vänta medan vi bär ut lådor och klämmer in dem i garaget. Småsakerna petar vi in i ett skåp och stänger fort dörren så ingenting hinner ramla ut. Det hjälper inte så mycket, tyvärr. Många av oss stressas undermedvetet av kaos i något utrymme, även om vi inte ser röran hela tiden.

– Vi är olika. En del påverkas inte, medan andra gör det. Det gäller att känna efter, kanske visualisera sitt drömutrymme och sedan fundera vad som krävs för att skapa det.

Susi Leinonen vet av egen erfarenhet hur svårt det är att göra sig av med prylar.

– Fast gåvan du fick kanske är värd att få komma till någon som har nytta av den? Minnet har du kvar i ditt inre, liksom den

FIRUM

Jakobstad – Pietarsaari

www.frirum.fi

Facebook: Frirum

Instagram: Frirum by Susi

varma känslan gentemot personen som skänkte dig saken.

Att skapa utrymme för tankar och avkoppling handlar också om att bryta mönster. Ett vardagsrum behöver kanske inte möbleras med soffa, bord, teve och bokhylla.

– Du kanske vill ha ett utrymme där du kan lägga dig rakläng och bara vara. Eller fästa gymnastikredskap i taket?

Det är ur den tanken Susi Leinonen egen vision växte fram. Ur den steg drömyrket fram – det hon i dag utövar för att hjälpa andra skapa sina personliga frirum.

Frirum – vapaa tila

Sulje silmät. Mitä haluat nähdä ensimmäiseksi joka aamu? Haluatko, että silmiesi edessä on vaatteita, kirjoja, tavarointa – vai haluatko rauhassa tuntea uuden päivän tuomaan?

Vertaile toivotuksesi nykyiseen arkeesei. Jos tunnet mielenrauhan ajatuksissasi, sinua saa onnitella. Jos et, ajattele vielä vähän:

– Mikä sisimmässäsi tuntuu tärkeältä? Useimmissa meistä on jotakin mihin haluaisimme käyttää enemmän aikaa ja silloin kysymys lienee mikä meitä estää, ammattijärjestäjä Susi Leinonen sanoo. Hän on luonut järjestystä ja aikaa elämälle, samalla kun hän on toteuttanut

unelmansa Frirum-yrityksessään. Hänen toiveensa on antaa kanssaihmisseen mahdollisuus samaan, sekä hyvinvoiinnin että ympäristön hyväksi.

– Haluan auttaa ihmisiä elämään haluamaansa elämää ja samalla osallistua maapallon resurssien kestävään käytölle.

Käytännössä hän tekee sen raivaamalla, karsimalla ja järjestämällä, löytämällä jokaiselle kodin tavaralle oma paikkansa ja ehkä viemällä osan pois kirppareille tai kierrätykseen.

Usein kovin yksinkertaiset jutut vievät aikaamme ja energiaamme. Etsimme jotain minkä panimme...ja, minne? Ärtyneisyys kasvaa kun siirtellemme tavarointa, joita säätämme varmuuden vuoksi, pois tieltä. Tavaroihin liittyv muistoja tai ne

eivät ole löytäneet paikkaansa, ja siinä ja silloin päättämme viikonlopuun suursivouksesta. Retki lasten kanssa, mummon kahvitus ja aurinkoinen kevätkävely saa odottaa, kun kannamme laatikoita ulos ja tungemme ne autotalliin. Pikkutavarat survomme kaappiin ja suljemme äkkiä ovet.

Tämä ei valitettavasti auta paljoakaan. Monet meistä tuntevat stressiä jonkun tilan kaaoksesta, vaikka emme näekään sotkua koko ajan.

– Me olemme erilaisia. Kaikkia se ei häiritse, mutta toisia sitä enemmän. Kannattaa tunnustella miltä tuntuu, ehkä visualoida unelmatilansa ja sitten pohtia mitä sen toteuttamiseen vaaditaan.

Susi Leinonen tietää omasta kokemuksistaan kuinka vaikeaa voi olla luopua tava-

roista.

– Voi olla että lahja jonka sait olisi jollekin toiselle arvokkaampi? Muisto säilyy siimässäsi, niin kuin henkilö, joka lahjan sinulle antoi.

Kun luo tilaa ajatuksille ja rentoutukselle on myös kyse kaavojen muuttamisesta. Oluhuonetta ei ehkä aina tarvitse sisustaa sohvalla, pöydällä, tv:llä ja kirjahyllyllä.

– Haluat ehkä tilan johon voit paiskata makaamaan seljällesi ja vain olla. Tai kiinnittää voimisteluvälineit kattoon?

Siiä ajatuksesta Susi Leinonen oma visio lähti liikkeelle. Siiä unelma-ammatti kasvoi – ammatti jota hän tänään tekee auttaakseen muita luomaan oman vapaa-huoneensa.

– Stickproven visar att plantornas skott och rötter kommer i gång som de ska efter vintern i frysdraget, kan Rainer Bodman konstatera.

Taimet voivat hyvin pakkasvarastossa, missä ne viettävät talven. Täällä ei vält säänn muutokset koettele niin kuin ulkona.

Här får det gröna guldet sin början

Det är någonting speciellt med att se frön gro. Särskilt när det gäller frön till stålliga träd – Finlands gröna guld.

Det kände Rainer Bodman redan som 16-åring.

– Det var då jag fick sommarjobb på dåvarande filialen till Mellanå plantskola.

I dag är han vd för och delägare av Mellanå Plant. Verksamheten är numera koncentrerad till Dagsmark. Och den har å sin sida vuxit. Kolossalt!

– Det bästa med mitt arbete är nog stunden då vårens första omgång frön är sådda och de första gröna bevisen på livskraften sticker upp ur jorden.

Sådden börjar i april och pågår till mitten av juli. När en omgång småttingar kommit en bit upp mot ljuset, är det dags för nästa. Och nästa, tills alla årets 15 – 20 miljoner plantor har fått sin start i livet. Sin första tid lever den lilla, nyuppkomna plantan i en kruka i växthus. Men snart efter att fröna grott ska plantan möta värder och vind.

– Ja, de måste ju vänja sig vid verkligheten, om de ska kunna bli hårdiga, starka träd i skogen.

Å ja, lite hjälp får de allt. Torykrukan, välvattnad och full av näring, följer med som matsäck. Och en långnattsbehandling gör att plantan hårdas. Granen tackar särskilt för det skydd mot frosten som behandlingen ger, tallen, björken och de andra

trädslagen för starkare skott och bättre överlevnadsmöjligheter.

Efter sommaren åker en del av plantorna ut till sitt nya hem: en skog någonstans inom rätt område för just den plantans härkomst.

Men största delen av årets plantor får vistas i frysdraget över vintern. Där råder jämn temperatur, minus fyra grader, hela vintern. Inga väderomslag med regn, snöfall, smållkalla perioder växelvis med töväder som utomhus.

– I mars tar vi stickprov på hur plantorna mår. Vi lägger provpartier i värmegräder och under belysning för att se om både knoppar och rötter börjar växa.

Vad det så här Rainer Bodman trodde att yrkeslivet skulle bli, den där decembertagen 1988 när han åkte från Ekenäs med färsk skogsbruksingenjörsexamen i näven?

– Hm. Jag har frågat mig det ibland. Men kanske vi inte tänkte så mycket på det då, vi sökte jobb bara.

Själv började han som verksamhetsledare för skogsvårdsföreningen i Sideby. Det var ett mångsidigt arbete. Då beställde han plantor enligt sina skogsägares behov, tog emot plantorna vårar och höstar, såg till att skogsägare och anställda skötte planteringen.

Men så...

I mitten av 1990-talet fick han besök av plantskolans dåvarande vd. De granskade planteringar och diskuterade årets planter. Hennes hemlighetsfulla min avslö-

jade att hon hade mer på hjärtat.

– Jag fick frågan om jag ville vikariera henne medan hon var mammaledig. Tack och lov fick jag en viss betänketid, för jag visste ju att det inte var någon lätt uppgift. Men han hade ju arbetat på plantskolan under fler somrar efter den där härliga månaden när han var 16 år. Så han svärade ja.

– Det var ett jobbigt år, men oj så lärort! Och småningom behövde plantskolan en produktionschef, och den tjänsten sökte jag och fick.

Rainer Bodman var nöjd med sitt arbete. Han fick göra det han gillade mest: jobba med plantproduktion. Men en dag avslöjade vd:n att hon valt ett annat arbete, och platsen blev ledig.

– För mig var det något av ett ödesval den gången. Jag kände att om jag blir vd så är det en plats jag håller mig på fram till pensioneringen.

Jadå, det kunde han tänka sig, sökte tjänsten och fick den.

Ännu en gång kändes allt riktigt, riktigt bra. Men år 2011 stod han inför ytterligare ett avgörande val.

– Då bestämdes att skogscentralerna inte längre skulle vara involverade i plantproduktionen. Plantskolan var till salu.

Att gilla sitt jobb så mycket, att uppleva varje dag som givande, att ständigt vilja utveckla produktionen och vara en kugge i Finland skogsbruks viktiga maskineri avgjorde:

– Jag blev delägare.

På sätt och vis upplever Rainer Bodman att han står lite utanför den yrkesgemenskap han egentligen utbildade sig till. Men att vara den som sätter grunden för cirka 10 000 hektar växande skog varje år är inte fy skam.

– Att se frisk, växande skog genom bilrutan fyller mig med glädje och stolthet – oberoende av om plantorna har fått sin början hos oss eller någon annanstans.

Och när de förhandsbeställda plantorna ska levereras ut till kunden, en skogsvårdsförening eller bolag inom branschen, märks det ofantliga kontaktnätet på ett annat sätt än de övriga tiderna på året.

Kontakten och kärleken till skogen behöver han dock inte avstå från.

– Jag har varit en skogsmänska sedan barnsben, och det är jag ännu. På fritiden sköter jag min egen skog.

Han avslöjar att han gillar motorsågsarbete, men har skaffat en maskin för avverkning och en för leverans av virket från skog till väg.

– Det gör jag för att vara förutseende: i takt med stigande ålder klarar kroppen inte lika hårt arbete, och eftersom jag vill fortsätta sköta min skog har jag skaffat maskiner för att kunna fortsätta länge ännu.

Tästä vihreää kulta saa alkunsa

On jotain aivan erityistä katsoa siemenen itämistä. Varsinkin kun on kyse suurten komeiden puiden siemenistä – Suomen vihreän kullan alkutaipaleesta.

Sen Rainer Bodmanin tunsi jo 16 vuotta sitten.

– Silloin sain kesätöitä silloisesta Mellanå taimitarhan haaraosastolta.

Tänään hän on Mellanå Plantin toimitusjohtaja ja osakas. Toiminta on nykyisin keskitetty Dagsmarkiin. Ja se on myös kasvanut. Aivan hurjasti!

– Parasta työssäni on kyllä se hetki, kun kevään ensimmäiset siemenet on kylvetty ja ensimmäiset vihreät todisteet elämän voimasta alkavat näkyä.

Istutus alkaa huhtikuussa ja jatkuu heinäkuuhun. Kun erä pienokaisia on saanut hyvän lähdön kohti valoa, on seuraavien vuoro. Ja seuraavien, kunnes vuoden kaikki 15 – 20 miljoonaa tainta on aloittanut elämänsä.

Pieni, juuri esiin tullut taimi elää ensin paakkussa kasvihuoneessa. Mutta pian itämisen jälkeen se saa kohdata ilmastonme tuulineen.

– Niidenhän on totuttava todellisuuteen, jos ne haluavat kestäviksi, voimakkaaksi puiksi metsässä.

No jaa, vähän apuakin he saavat. Turvepaaku, hyvin kasteltuja täynnä ravintoa, seuraa mukana evänä. Ja lyhytpäivä-

käsittely lisää taimenen vastustuskykyä. Varsinkin kuusi kiittää yöpakkasia vastaan saamasta suojusta, mänty, koivu ja muut puulajit vahvemmista versoista ja paremmista eloonjäämissähdollisuuksesta.

Mutta useimmat tämän vuoden taimista saavat oleskella talven pakkasvarastossa. Siellä on tasainen lämpötila, miinus neljä astetta, koko talven. Ei sääni vaihtelua satteineen, lumisateineen, pakkaspäivineen vuorotellen suojasäään kanssa niin kuin ulkona.

– Maaliskuussa otamme taimenien kunnosta pistokokeita. Panemme koe-erän lämpöön ja valon alle, jotta näemme alkavatko versot ja juuret kasvamaan.

Näinkö Rainer Bodman ajatteli tulevaisuutensa, kun ammattinsa valitsi ja jouluvuussa 1988 lähti Tammisaaresta tuore metsätalousinsinöörin tutkinto kädesään?

– Hm. Olen joskus itseltänikin kysynyt samaa. Mutta ehkä emme ajatelleet sitä niin paljon silloin, haimme vaan töitä. Ensimmäinen työ löytyi Siipyyn metsähoidoyhdistyksen toiminnojahtajana. Se oli vaihteleva työ. Silloin hän tilasi taimia metsänomistajien tarpeiden mukaan, vastaanotti taimet keväisin ja syksyisin, valvoi että metsänomistajat ja palkalliset hoitivat istutuksen.

Mutta sitten...

1990-luvun puolivälissä silloinen taimitarhan toimitusjohtaja tuli käymään. He tarkastivat istutuksia ja juttelivat tämän

vuoden taimista. Hänen salaperäinen ilme paljasti, että hänellä oli muutakin asiaa.

– Hän kysyi, jos halusin toimia hänen sijaisenaan, niin kauan kuin hän olisi äitiyslomalla. Onneksi sain vähän aikaa ajatella, sillä tiesin, ettei kyseessä ole mikään helppo tehtävä.

Mutta oihan hän ollut monta kesää taimitarhalla sen ensimmäisen kuukauden jälkeen 16 vuotiaana. Niinpä hän vastasi kyllä.

– Se oli työläs vuosi, mutta sitäkin opettavaisempi! Ja vähitellen taimitarha tarvitsi tuotantopäällikön, ja sitä virkaa hain ja sain.

Rainer Bodman oli tytyväinen työhönsä. Hän sai tehdä sitä mistä eniten piti: tehdä töitä taimituotannossa. Mutta eräänä päivänä pomo paljasti, että hän oli valinnut toisen työn ja että työpaikka vapautui.

– Siiä tuli minulle kohtalon valinta. Tunsin, että jos minusta tulee toimitusjohtaja niin tänne jäään eläkkeelle asti. Ja sehnä ajatus tuntui hyväältä, ja niin hän haki paikkaa ja sai sen.

Vielä kerran kaikki tuntui oikein hyväältä. Mutta vuonna 2011 oli tehtävä vielä suuri valinta.

– Silloin päättettiin, että metsäkeskukset eivät enää osallistuisi taimituotantoon. Taimitarha oli myytävänä.

Kun pitää työstääni niin paljon, että joka päivä tuntui antoisalta, ja koko ajan halu kehittää tuotantoa ja olla ratas Suomen metsätalouden tärkeässä koneistossa ratkaisi asian:

**MELLANÅ PLANT
- TAIMITARHA**

Mellanåvägen 33
Dagsmark
www.mellanaplant.fi

– Minusta tuli osakas.

Tavallaan Rainer Bodman kokee, että hän on vähän oman ammattikuntansa ulkopuolella. Mutta kun sää olla se, joka joka vuosi tekee perustyöt noin 10 000 hehtaarin kasvavan metsän onnistumiselle, se ei ole mikään pikku juttu.

– *Kun näen auton ikkunasta tervettä, kasvavaa metsää, minut valtaa ilo jaylpeys – riippumatta siitä ovatko taimenet saaneet alkunsa meillä vai jossain muualla.*

Ja kun ennakkoon tilatut taimet toimitetaan asiakkaalle, metsähoidoyhdistykselle tai alan yhtiölle, niin huomaavat tavallista verkoston aivan eri tavalla kuin muina vuoden aikoina.

Yhteydestä ja rakkaudesta metsään hänellä ei tarvitse luopua.

– Olen ollut lapsesta saakka metsähminen, ja vieläkin olen. Vapaa-ajallani hoidan omaa metsääni.

Hän paljastaa, että hän pitää moottorisahatöistä, mutta on hankkinut koneen, joka kaataa puut ja vie puitavarat metsästä tielle.

– Sen teen ollakseni ennakoiva: ikääntymisen myötä keho ei kestä yhtä kovaa työtä, ja koska haluan myös jatkossa hoitaa metsääni, olen hankkinut koneita, jotta voin jatkaa vielä kauan.

Vildmarken lockar

En dag fick passionen bli ett yrke. Båtbyggaren med det stora naturintresset utbildade sig till vildmarksguide. Det visade sig vara en lyckad kombination. Vildmarken lockar flest besökare under det varmare halvåret, båtar går bra att bygga i en hall om vintern.

Namnet Outside Kallan skvallrar om vildmarksguidens specialitet.

– Jag trivs bäst i ytter skärgården, med öppnenheten och den friska vinden. Havsbandet har många likheter med kalfjället: öppna vider, blåsten som kommer åt. Också arterna är långt desamma, säger

vildmarksguiden Johan Tonberg i Jakobstad.

Hans armada består av allt från en båt med plats för 28 personer till kajaker för en.

– En tur på några kilometer i kajak ger en otrolig upplevelse för någon, medan en båttur i ytter skärgården, med ett par övernattnings är vad andra söker.

En del vill varva ner och vandra i lugn takt, medan andra vill sporta ordentligt i naturen. Och visst ordnar Johan Tonberg också vandringar i skogen och på vandringsleder.

– Som gammal scout och aktiv jägare sedan ungdomen är skogen en miljö jag också tycker mycket om. Stillheten tillåter mys vid brasan, och artrikedomen är stor. Men det riktigt unika finns i vår lagstiftning.

– Allemansrätten är någonting helt ofattbart för folk i andra länder. Vi som är upp-vuxna med friheten ser den kanske som självtvär.

Österbottningen har i regel en viss närhet till naturen. Men storstadsbor från andra områden och länder kanske aldrig ens hoppat över ett dike.

– Inga problem! Varje tur går att anpassa enligt besökarna. Du behöver varken ha superkondition eller vana att röra dig i naturen för att kunna gå en vandringsled eller lära dig paddla.

Johan Tonberg har hunnit lotsa såväl vana som nybörjare, till lands och på havet, ordnat rekreationsdagar för företag och hållit kurser.

– De som är vana att röra sig i naturen väljer guidning för det mervärde en naturguides kunskaper ger. Med artkändedom öppnar sig en värld mycket större än den

man normalt upplever. Under vårvintern är uggle-exkursioner populära, i april blir det säsafari, maj är fågelskådningens högtid och om höstarna lockar älgsafari utländska gäster.

Artkändedomen är samtidigt nyckeln till ytterligare ett specialintresse, nämligen överlevnadsteknik.

– Det kan jag prata hur länge som helst om. Tänk, att mänskligheten bara under några årtionden knallat till butiken när hungern slår till. Under en enormt lång tid har människan tvingats klara sig på det naturen ger.

Sommartid är det enklare, men det går också vintertid – bara kunskapen finns.

– Vintertid är det extra viktigt att hålla sig varm och torr. Själv hatar jag att frysas. Men jag lovar: du klarar dig betydligt längre i vildmarken än du själv tror!

Erämaa houkuttelee

Erääänä päivänä intohimosta sai tulla ammatti. Luontoa rakastava veneenrakentaja opiskeli eräoppaaksi. Se näyttäytyi olevan hyvä yhdistelmä. Erämaa houkuttelee eniten kävijöitä lämpimänä vuodenaihana, veneitä voi hyvin rakentaa talvella hallissa.

Nimi Outside Kallan juoruaa eräoppaan erikoisalasta.

– Viihdyn parhaiten ulkosaaristossa, avoimilla ulapoilla navakoissa tuulissa. Ulkosaaristolla on monta yhtäläisyyttä avotunturien kanssa: avoimet maisemat ja tuuli, joka tuivertaa. Myös lajit ovat suurilta osin samat, sanoo eräopas Johan Tonberg Pietarsaarella.

Hänen laivueensa koostuu aina 28 hen-

gen veneestä yhden hengen kajakkeihin.

– Jotkut pitää parin kilometrin lenkkiä kajakilla uskomattoman kokemuksena, kun taas toiset kokevat saman parin yön pymisen veneerellä ulkosaaristossa.

Toiset haluavat rauhoittua ja kävellä rauhassa, kun taas toiset haluavat urheilla kunnolla luonnossa.

– Entisenä partiolaisena ja nuoresta asti aktiivilisenä metsästäjänä, metsä on se ympäristö, josta minäkin pidän eniten. Hiljaisuus auttaa viihtymään nuotion äärellä ja lajirikkaus on suuri.

Kaikkein ainutlaatuisin löytyy kuitenkin meidän lainsäädännöstämme.

– Jokamiehenoikeus on jotain aivan käyttämättöntä ihmisielle muualta maailmassa. Me, jotka olemme kasvaneet sen ympäröimänä, otamme sen ehkä itsessään selvytyenä.

Pohjalaisella on usein tallella läheisyys luontoon. Mutta suurkaupunkilaiset muualta ja ihmiset muista maista eivät

ehkä koskaan ole edes hypänneet ojan yli.

– Ei ongelmaa! Jokaisen retken voi soveltaa kävijöiden mukaan. Sinulla ei tarvitse olla superkuntoa tai olla tottunut liikkumaan luonnossa kulkeaksesi vaellusreittiä tai oppiaksesi melomaan.

Johan Tonberg on luotsannut sekä tottuneita että aloittelevia, maalla ja merellä, järjestetyt yrityksille virkistyspäiviä ja vietänyt kursseja.

– He, jotka ovat tottuneita luonnossa liikkujia valitsevat opastukseen lisäärvon takia. Eräoppaan tiedot ja taidot, vaikkapa lajituntemus, avaavat heidänkin silmänsä paljon suuremmalle maailmalle kuin mitä tavallisesti kokevat.

Kevättalvella pöllöretket ovat suosittuja, huhtikuussa järjestetään hyljesafaria, toukokuu on lintuharrastajien juhlaa ja syksyllä hirvisafarit houkuttelevat ulko-maalaisia vieraita.

Lajituntemus on samalla avain toiseenkin erikoiskiinnostukseen, nimittäin selviy-

tymistekniikkaan.

– Siitä voin puhua vaikka kuinka kauan. Ajatelkaa, että ihminen on vain parin kymmenen vuoden ajan mennyt kauppaan, kun nälkä yllättää. Paljon kauemmin ihmisen on ollut selviydyttävä sillä mitä on luonnosta löytänyt.

Kesällä se on helpompaa, mutta se toimii myös talvella – kunhan taidot löytyvät.

– Talvella on erityisen tärkeää tietää kuinka pysy lämpimänä ja kuivana. Itse vihaan paleemista. Mutta lupaan: pärjäät paljon kauemmin erämaassa kuin uskot!

OUTSIDE KALLAN

Jakobstad – Pietarsaari

www.outsidekallan.fi

Facebook: Outside Kallan

På havets villkor

Klockan är sju. Ljudet av puttrande kaffe och skramlande isbitar studsar lätt mot anrika stenväggar. Reijo Ruotsala har nyss sett solen stiga över spegelblanka fjärden, och vet att fiskebåtarna kunnat ta sig ut.

Hur fångsten blivit vet han längst inte. Hos Ruotsalas i Saluhallen i Vasa vet alla en sak med säkerhet, och det är att ingenting är säkert när det gäller fiskeleveranser.

– Det är lätt att önska vad vi vill ha i disken, men omöjligt att styra vad fiskaren får. I vintras var det många som längtade efter abborre, men den gammaldags vintern vi hade satte käppar i hjulet. Däremot var det gott om gös, vilket många kunder

uppskattade.

Reijo Ruotsala berättar medan han placrar tillbaka isvagnen under maskinen för att få en ny omgång på 400 liter is. Isen är viktig. Den håller fisken vid rätt temperatur.

Mycket snart sitter några fiskare och anjuter kaffet som Reijo kokat enkom för deras skull. De har levererat efterlängtad, färsk fångst.

Strax därför kommer en leverans från en partiaffär. Torskrygg och odlad lax faller många i smaken.

– Oj! Den här laxen är extra fin. Den kunde ha simmat för bara en timme sen! utbrister Reijo när han granskas kvaliteten på leveransen.

Efter 13 år som ägare av fiskaffären tvekar han inte i sin bedömning. Han vet också att andelen odlad fisk kommer att öka. På

gott och ont.

– Medelåldern bland yrkesfiskarna är hög. Arbetet är tungt och farligt, och det lockar väldigt få yngre. Odlad fisk betyder säkrare leveranser, men smak och kvalitet påverkas av fodret. Laxen föds allt oftare upp på vegetabiliskt foder, för att inte fiska ut haven.

Strax efter klockan åtta dyker en stamkund upp och verkar ha siktet inställt på en gösfilé.

– Innan du alls säger någonting, vill jag tipsa dig om den här extra fina laxen, säger Reijo från sin sida av disken.

Ja, det är precis vad kunden uppskattar: tips baserade på den bekantskap som växer fram när försäljaren vet vad kunden gillar.

– Och det är det allra bästa med mitt jobb: allt det positiva som kundkontakterna

ger. Ofta byter vi några ord. Och vi får värmende feedback, speciellt på vår egen gravlax, våra fiskbiffar, strömmingsrullader och röror. Den kallrökta laxen från Bergö är också väldigt uppskattad.

Samtidigt försätter den aptitretande doften från fiskbiffarna i det effektiva utsuget ovanför stekbordet. Men den gyllenbruna, saftiga stekytan visar mathantverkets finesse. Kunderna står redan i kö.

RUOTSALA

Kalaliike – Fiskaffär

Saluhallen i Vasa

Vaasan kauppahalli

www.kalaliike.fi

"Jag skulle aldrig köpa fisk från en vagn". Personen som sa det tillade snart: "Eller i så fall om det är du som har vagnen". Ett gott betyg. Och visst är det Reijo Ruotsala själv som besöker evenemang med sin vagn.

Kauppahallissa ei ole ilmanvaihtoa. Sitä ei tarvita. Tuore kala ei haise, Reijo Ruotsala sanoo oltuaan kaupan omistaja nyt 13 vuotta.

Meren armoilla

Kello on seitsemän. Aamu-kahvit kiehumassa ja kolisevat jääläpalat hipaisevat vanhoja kiviseiniä. Reijo Ruotsala on juuri nähty auringon nousun yli peilikirkkaiden merenlahden ja tietää, että kalastusveneet ovat lähteneet satamasta.

Onko kalaa tullut, sitä hän ei vielä tiedä. Vaasan kauppahallissa, Ruotsalan kojussa, kaikki tietävät yhden asian varmasti ja se on, että mikään ei ole varmaa kalan toimituksessa.

– On helppoja toivoa mitä halusimme tis-kiin, mutta mahdotonta ohjata mitä ka-

lastaja saa. Viime talvena monet toivoivat ahventaa, mutta vanhanaikainen talvi, joka meillä oli, ei suonut sitä. Sitä vastoin meillä oli paljon kuhoa, sitäkin monet asiakkaat arvostivat.

Reijo Ruotsala kertoo samalla kun hän panee jäävaunun takaisin koneen alle saadakseen uuden 400:n litran lastin jää-tä. Jää on tärkeää. Se pitää kalan oikean lämpisenä.

Pian muutama kalastaja nauttii kahvista, jonka Reijo on keittänyt varta vasten heille. He ovat toimittaneet toivottua, tuoretta kalaa.

Heti sen jälkeen tulee toimitus vähittäismyyymälästä. Turskan selkäpalat ja viljelyt lohi maistuu monille.

– Voi! Tämä lohi on erikoisen hieno. Sehän

olisi voinut uida vain tunti sitten! Reijo sanoo kun hän tarkastaa toimituksen laadun.

Oltuaan 13 vuotta kalakaupan omistajana hän on varma arviostaan. Hän tietää myös, että viljellyn kalan osuus tulee kasvamaan. Se olkoon sekä hyvä ettu huonoa.

– Ammattikalastajien keski-ikä on korkea. Työ on raskasta ja vaarallista eikä houkkuttele nuoria. Viljelty kala tarkoittaa varmempiä toimituksia, mutta rehu vaikuttaa makuun ja laatuun. Lohi kasvatetaan yhä useammin syöttämällä sille kasvisrehua, jotta ei meriä tyhjennetä.

Heti kello kahdeksan jälkeen vakioasiakas ilmaantuu ja toivoa kuhafleetä.

– Ennen kuin sanot mitään, haluan vihjaista sinulle tämän päivän erityisen hie-

nosta lohesta, Reijo sanoo omalta puolelta tiskiään.

Ja juuri sitä asiakkaat arvostavat: vihjeitä myyjältä, joka tuntee asiakkaansa ja tie-tää mitä he haluavat.

– Ja kaikkein parasta työssäni on juuri se: kaikki positiiviset asiakaskontaktit. Usein vaihdamme pari sanaa. Ja saamme lämmittää palautetta, varsinkin omasta graavilohestamme, kalapihveistämme, silakkakääryleistä ja kalatahnasta. Kylmäsavustettu lohi Bergöstä on myös hyvin suosittu.

Samalla paistettavien kalapihvien ruokahalua kihottava tuoksu katoaa ulos tehokkaan imun ansiosta. Mutta kullanruskea, mehukas paistipinta kertoo ruokakäsityön hienouksista. Asiakkaat seisovat jo jonossa.

Historiens vingslag piggar upp nutidsmänniskan

Stå alldeles stilla. Slut ögonen och känna varmen i ditt ansikte. Dra lungorna fulla med frisk luft och låt fågelkvittret fylla ditt sinne. Öppna ögonen och vilas blicken över öppna vyer, skogens träd eller historiska byggnader.

Furibostället intill Oravais slagfält ligger inte långt från riksåtan. Ändå är miljön så fridfull här, där åkerlandskapet möter skogen. Vintertid är det så tytt att du kan höra snöflingorna träffa drivan. Om våren fyller fåglarna luften med sång. Den lätta sommarbrisens framkallar ett stilla sus i de ståtliga trädkronorna.

Tänk, att för drygt 210 år sedan var krigets larm fruktansvärt just här. Kanoner mullrade, skotten small och sårade soldater måste ha skrikit och jämrat sig. Luften var tjock av krutrök.

Och just därför, alltså för att vårt lands historia så starkt avgjordes just då, har vi i dag möjlighet att besöka platsen och njuta av friden. Det är därför Oravais historiska förening driver en så livlig verksamhet just här.

Under årens lopp har antalet historiska byggnader ökat. Här finns museum och här ordnas en mängd aktiviteter. Du kanske redan besökt sommarcaféet och köpt äkta rågbröd, gräddat i stenugn, med dig hem. Kanske du ätit en delikat middag i beställningsrestaurangen Ädelbragd. Eller badat rökbastu, eller deltagit i en dramavandring?

Föreningen fortsätter att utveckla verksamheten. Nu ligger fokus på att ge den stressade nutidsmänniskan ett välgörande avbrott i vardagen.

– Miljön är som gjord för rekreation. Så nu i vår börjar vi erbjuda tyky-program, säger föreningens verksamhetsledare Lilian Pettersson-Smeds.

Nu blir det möjligt att baka det där underbara rågbrödet tillsammans i sin

arbetsgemenskap. Eller att plocka örter och använda dem i köket eller till en egen salva. Fysiska aktiviteter och samarbetsövningar finns för varje smak och varje individs val av tempo. Dessutom kan din gemenskap välja en kommunikationsövning, enligt en teknik som används för författare och inom teatern..

– Vi samarbetar med många inspirerande och kunniga personer. Det gör det möjligt att erbjuda en mängd olika alternativ. Självfallet är det områdets restaurang Ädelbragd som står för den kulinariska delen av programmet. Här finns kunskap om historiska recept och vad den kränsna läckergommen av i dag vill ha.

Sänk blicken och ta en titt omkring dina fötter. Där står de, färdiga att plockas och användas. Örterna, alltså. Konsten att plocka rätt örter och använda dem i köket och till andra välgörande ändamål kan du ta del av vid Furibostället vid Oravais slagfält.

Katso alas ja katsele jalkojesi vierestä. Siinä ne ovat, valmiina poimittavaaksi ja käytettäväksi. Siis yrity. Oikeiden yrtylien poimiminen ja käyttämisen keittiössä ja muihin hyvin taroituksiin vaatii, osaamista, jonka voit oppia Furiirinpuustelilla Oravaisten taistelutanttereella.

Historian siipien humina piristää nykyihmistä

Seiso paikallasi. Sulje silmät ja tunne kuinka aurinko lämmittää kasvojasi. Hengitää sisään raikasta ilmaa ja anna linnunlaulun täyttää mielesi. Avaa silmät ja anna katseen levätä, kun katsot avoimia maisemia, metsän puita tai historiallisia rakennuksia.

Furiirinpuustelli, aivan taistelutanttereenvieressä, on lähellä kasitietä. Kuitenkin ympäristö on tällä niin rauhallinen, kun peltomaisema kohtaa metsän. Talvisin on niin hiljaista, että voit kuulla, kun lumihutale putoaa hankeen. Keväisin ilma

täyttyy linnunlaulusta. Kevyt kesäuli saa komeat puunlatvat suhisemaan. Ajattele, että runsaat 210 vuotta sitten, sodan meteli oli aivan hirveä juuri tällä. Kanuunat jyrisivät, laukaukset paukkuvat ja haavoittuneet sotilaat huusivat ja vaikeroivat tuskissaan. Ilma oli täynnä ruudinsavua.

Jä juuri siksi, että maamme historia niin selvästi ratkaistiin juuri silloin, meillä on tänään mahdollisuus vierailla paikalla ja nauttia rauhasta. Juuri siksi Oravaisten historiallisella yhdistyksellä on niin vilkasta toimintaa tällä paikalla. Vuosien varrella historiallisten rakenusten määrä on kasvanut. Tällä on museo ja tällä järjestetään monta tapahtumaa. Olet ehkä jo käynyt kesäkahvilassa ja ostanut mukaasi aitoa ruisleipää,

kiviunissa paistettua. Ehkä olet syönyt tilausravintola Ädelbragdissa herkullisen päivällisen. Tai saunonut savusaunassa, tai osallistunut draamavaellukseen?

Yhdistys jatkaa toimintansa kehittämistä. Nyt keskitytään luomaan kiireiselle nykyihmisen arjen hyvätekevää tauko. – Ympäristö on kuin tehty virkistykkeen. Tänä keväänä alamme tarjota tyky-ohjelia, yhdistyksen toiminnanjohtaja Lilian Pettersson-Smeds sanoo.

Nyt on mahdollista leipoa ihanaa ruisleipäämme yhdessä koko työyhteisön kassa. Tai poimia yrtejä ja käyttää niitä keittiösä tai vaikkapa omaan voiteeseen. Fyysisiä aktiviteetteja ja yhteistyöharjoituksia on tarjolla joka makuun ja joka yksilön valitsemaan tempoon. Sitä paitsi porukkasi voi valita kommunikaatioharjoituk-

sen, kirjailijoiden ja teatterin käyttämän tekniikan mukaan.

– Me teemme yhteistyötä monen inspiroivan ja osaavan henkilön kanssa. Se mahdollistaa suuren valikoiman.

Tietysti alueen oma ravintola Ädelbragd hoitaa ohjelman kulinaarisen puolen. Tällä osataan historialiset reseptit ja tiedetään mitä tämän päivän valikoiva herkkusuu haluaa.

FURIRBOSTÄLLET

Oravais slagfält

www.oravais1808.fi

I fjol hade det förflutit 210 år sedan det historiska slaget i Oravais då ryssarna vann. Det uppmärksammade föreningen genom att återskapa slaget. Föreningens eget Österbottens regemente leds av kapten Stromberg. Till vardags heter han Göran Backman och är föreningens ordförande.

Viime vuonna tuli kuluneeksi 210 vuotta Oravaisten historiallisesta taistelusta, jonka venäläiset voittivat. Tämän yhdistys huomioi esittämällä taistelon uudelleen. Yhdistyksen oma Pohjanmaan rykmentti, johtajanaan kapteeni Stromberg. Arkena hänen nimensä on Göran Backman ja hän on yhdistyksen puheenjohtaja.

Längst till vänster: Kenny Sundqvist driver beställningsrestaurangen Ädelbragd, ordnar sexor och möhippor och står för den kulinära biten under tyky-dagar och evenemang.

Vasemmalla laidalla: Kenny Sundqvist omistaa tilausravintola Ädelbragdin, järjestää juhlia polttariporukoille ja vastaa tyky-päivien ja tapahtumien kulinaarisista kokemuksista.

Till vänster: Örtagården vid Furibostället anlades i fjol. Här försöker Lilian Pettersson-Smeds få ställets vresiga gårdstomte att intressera sig för användbara örter. Men han muttrar mest och vill ha sin gröt.

Vasemmalla: Furiirinpuustellin yröttarha perustettiin viime vuonna. Tällä Lilian Pettersson-Smeds yrittää saada paikan tylyn pihatontun kiinnostumaan käyttökelpoisista yrteistä.

Till höger: Lilian Pettersson-Smeds är verksamhetsledare för Oravais historiska förening samt projektledare för Kulturarvs paketering i Oravais, ett Leaderprojekt finansierat av Europeiska jordbruksfonden för landsbygdsutveckling.

Oikealla: Lilian Pettersson-Smeds on toiminnanjohtaja Oravaisten historiallisessa yhdistyksessä sekä Kulttuuriperintöhankeen hankejohtaja Oravaissä, Leaderhanke, joka rahoitetaan Euroopan maatalouskehityksen maaseuturahastosta.

Martin Röös kontrollerar riktningen på lyset. Det är ok. Det som bekymrar är däremot dagens dåliga vägunderhåll, som går hårt åt stötdämparna.

Martin Röös tarkastaa valojen suunnan. Se on oooko. Se mikä huolestuttaa on tämän päivän huono teiden kunnossapito, joka turmelee iskuvaimentajat.

För tryggheten på vägen

Då: En parvel tassar efter pappa bland fordon och reservdelar. Pojken uppnår mopedåldern och vistas i verkstaden från morgon till kväll. Han blir vuxen, utbildar sig till biltekniker och maskiningjör och tar småningom över Röös verkstad.

Och så: En lagändring öppnar möjligheten att grunda besiktningsstation. Nu: Röös verkstad har tre anställda. Ägaren Martin Röös ägnar sin tid åt CPT Besiktning vägg i vägg med verkstaden. – Det var en tidskravande satsning, men med facit i hand får jag vara glad att jag tog mig den tiden, säger Martin Röös.

Han är behörig besiktningsman och ansvarsperson. För att nå så långt har han nött kursbänken, avlagt teoretiska och praktiska prov, praktiserat och besiktigt två tusen bilar på en etablerad station.

– Den stora utmaningen var att få bli ansvarsperson. Jag pendlade mellan Vasa och Övermark i tio månader för att besikta de 2 000 fordon som krävdes, och arbetade däremellan i verkstaden.

Tack vare grundaren, pappa Harlan, och den kunniga och pålitliga personalen gick allt att lösa.

I dag rullar två bilar per timme in för att genomgå kontrollen som ska hjälpa oss alla till tryggare färder på vägarna.

– Många är smått nervösa inför besiktningen. Men dagens besiktningsmän är inga maktutövare. Det här är ett serviceyrke, med ansvar för trafiksäkerheten. Martin Röös ger ofta goda råd. Ett av dem,

värdigt att hålla i minnet vinter som sommar, lyfter han speciellt fram:

– Inga blanka däck! När du bara har någon sekund på dig att parera är däckens skick A och O.

Röös verkstad får ibland frågan om det lönar sig att gå genom bilens skick först och reparera det som behövs, och först därefter utföra själva besiktningen.

– Nej, i så fall skulle kunden betala två gånger för samma sak. Besiktningen visar om någonting behöver åtgärdas. Sen är det upp till fordonsägaren att välja vem som sköter arbetet. En del gör det själva, andra anlitar en verkstad.

Om det blir Röös verkstad eller någon annan är alltid bilägarens val.

Besiktningsstationen och verkstaden har sin placering långt från alla industriområden, intill Martin Röös föräldrahem

och med åkerlandskapet som granne. Det är lätt att hitta och det finns gott om parkeringsutrymme.

– Några bekymmer för den som lämnar in bilen till verkstaden är det inte heller. Vi har tre bilar som kunderna får låna, bara de fyller på bränsle.

CPT BESIKTNING - KATSASTUS

www.cpt.fi

RÖÖS VERKSTAD

www.roosverkstad.fi

Källmossvägen 109,
Övermark

Tieturvallisuuden vuoksi

Silloin: Pieni poika tassuttelee isänsä perässä ajoneuvojen ja varaosien keskellä. Pojasta kasvaa mopoilija, joka viettää aikaa korjaamolla aamusta iltaan. Hänestä tulee aikuinen, kouluttautuu autoteknikoksi ja koneinsinööriksi ja ottaa vähitellen Röösin korjaamon haltuunsa.

Jä sitten: Lakimuutos avaa mahdollisuuden perustaa katsastusaseman.

Nyt: Röösin korjaamolla on kolme työntekijää. Omistaja Martin Röös hoittaa CPT Kat-

sastusasemaa korjaamon seinän takana.

– Tämä oli aikaa vievä panostus, mutta saan olla iloinen, että käytin siihen aikaa, Martin Röös sanoo.

Hän on oikeutettu katsastusmies ja vastuuhenkilö. Päästään tähän pisteenseen hän on kuluttanut kurssinpenkkejä, suorittanut teoreettisia ja käytännön kohteita, ollut harjoittelijana ja katsastanut kaksoi tuhatta autoa jo katsastuksia harjoittavalla asemalla.

– Suurin haaste oli päästää vastuuhenkilöksi. Ajoin Vaasa – Ylimarkku väliä kymmenen kuukautta katsastaakseni 2 000 ajoneuva, mikä vaaditaan ja sinä sivussa tein töitä korjaamossani.

Kiitos yrityksen perustajan, isä Harlanin, ja osaavan ja luotettavan henkilökunnan

avulla se onnistui.

Tänään kaksoi autoa tunnissa käy läpi tarkastuksen, joka auttaa meitä kaikkia liikkumaan turvallisemmin teillämme.

– Monet jännittää katsastusta. Mutta tämän päivän katsastusmiehet eivät ole vallanharjoittajia. Tämä on palveluammatti, vastuullamme on liikenneturvallisuus.

Martin Röös antaa usein hyviä neuvoja. Yhdestä tärkeimmistä, mikä kannattaa pitää muistissa sekä kesäisin että talvisin, hän haluaa muistuttaa:

– Ei koskaan sileitä renkaita! Kun sinulla on vain jokunen sekunti aikaa väistää, renkaiden kunto on A ja O.

Röösin korjaamo saa joskus kysymyksen, ettei kannattaako auton kunto tarkastaa ennen itse katsastusta.

– Ei, silloin asiakas maksaisi kaksi kertaa samasta. Katsastus näyttää jos jotain pitää korjata. Sitten on ajoneuvon omistajan asia valita, kuka korjausen tekee. Jotkut tekevät sen itse, toiset käyttävät korjaamoja. Tuleeko kysymykseen Röösin korjaamo tai joku toinen on aina asiakkaan valinta.

Katsastusasema ja korjaamo sijaitsevat kaukana kaikista teollisuusalueista, lähellä Martin Röösinvanhempien kotia ja peltomaat ovat lähimmät naapurit. Siinä on helppo löytää ja pysäköintiläät on paljon.

– Eikä sillä, joka jättää autonsa korjattavaksi, ole huolta. Meillä on kolme autoa, joita asiakkaat saavat lainata, kunhan tankkaavat itse.

I den tysta visdomens värld

Hon förlorade sig i böckernas värld. Ibland sa mamma till henne att gå ut åtminstone en stund. Då tog hon boken med sig, fann en lugn vrå utomhus, och fortsatte att läsa. I dag är hon bokhandlare i Närpes.

– Jag minns så väl känslan när jag första gången kunde öppna en bok och läsa själv. Det var magiskt.

Fram till dess hade både mamma och pappa läst högt för lilla Marita. Ja, hon fick ju tjata på dem ibland, men de var långt ifrån omöjliga att övertala.

Böcker fick hon låna i en förlaga till bokbuss: en paketbil med utdragbara hyllor.

– Och i byn bodde en äldre kvinna som hade mängder med böcker. Hon var generös nog att låna ut dem.

Det är inte konstigt att Marita Grönberg köpte sin arbetsplats när den blev till salu, och sedan 20 år tillbaka delat bokhandel med läsande österbottningar, och Närpesbor i synnerhet.

– Det är så jag ser det: När-Bok är kundernas bokhandel. Utan alla bokälskare skulle jag inte stå här.

– Min kärlek till både böcker och människor gör att jag trivs så väldigt bra med det jag gör. Varje dag bjuder på gi-

vande samtal, och varje gång jag stiger in genom dörren stannar vardagens stress utanför.

Bokhandeln ger både innehavaren och besökarna andrum.

Det är som om den tysta visdomen som finns samlad i böckerna lockar till lågmäldhet. Den som vill kan försvinna för en stund mellan hyllorna, ta en bok efter en annan, titta, känna och läsa för att sedan med omsorg välja vilka som får följa

med hem.

Marita Grönberg väljer också sina böcker med omsorg. Men inte alltid.

– Med den tillgång jag har till böcker följer en viss kräsenhet. Så ibland, för att utmana mig själv, blundar jag och för med fingret över bokryggarna i pockethyllan, stannar upp och tar boken fingret pekar på. Ibland får jag mig en överraskning: någonting jag kanske ställt mig skeptisk till kan vara riktigt bra.

Som läsare vill hon ha ut någonting mer än ett textflöde. Någonting att tänka på, en gnutta visdom, ökad självkännedom –

eller till och med en riktig käftsmäll.

Bokförlaget Schildts & Söderströms tilldegrade i fjol När-Bok utmärkelsen "Finlands bästa bokhandel".

– Det är väldigt glädjande. Jag gör mitt bästa för att hålla en bokhandel som varje läsare kan känna sig välkommen i. Jag håller ett brett sortiment, och det som inte finns skaffar jag, om det bara är möjligt.

Ibland har När-Bok bara ett exemplar av en bok. Det har visat sig vara fiffigt, eftersom just det exemplaret kan förgylla en persons tillvaro. En sådan händelse förgyller samtidigt bokhandlarens dag.

– Och på kvällarna, när jag kommer hit för att sköta pappersarbete, sätter jag mig först i soffan och njuter av stillheten. Jag väljer dämpad belysning och låter blicken vandra över raderna med böcker.

Trivseln ger mig energi att ta itu med det nödvändiga, inte alltid så roliga arbetet med att bringa ordning bland pappren.

NÄR-BOK

Närpesvägen 12, Närpes

www.nar-bok.fi

Facebook: När-Bok

Till damernas glädje

Det bästa jag vet är att få hjälpa damer att hitta plagg och gardiner som gör dem glada.

Det utbrister Annette Hägglom, kvinnan bakom Annettes syservice i Petalax. Hon har ägnat de 20 senaste åren åt kundbetjäning.

– Tidigare sydde jag så maskinen glödde, men mina händer klarade till slut inte av det arbetet.

Numera är det en anställd som syr butikens egen specialitet:

– Jag vågar påstå att vi har Finlands största urval av gardinkappor på metervara, säger Annette.

Samtidigt mäter hon upp en beställt gardinkappa. Den ska sändas iväg samma dag – till Sverige.

– Jag presenterar gardinkapporna i min blogg, och det gör att kunder över hela Finland och även utomlands hittar mig.

Damers önskningar har alltid varit något av en ledstjärna i Annettes yrkesliv.

– När jag var nyutbildad sömmerska var det många som uppmuntrade mig att bli företagare, och ville anlita mig. Då var det mest damkläder jag sydde.

Efterfrågan på färdiga plagg ökade, och när denna sömmerska, lyhörd för medmänniskors önskemål, på en mässa hittade ett klädmärke hon personligen gil-

lade, tog hon in en kollektion till affären.

– Kläderna jag säljer passar damer, och då menar jag damer av alla fasoner: kurviga, slanka, storväxta och små. Jag brukar skriva "byxor för buk och bak" i annonserna ibland.

Hon har precis tagit in en leverans byxor, och har i skrivande stund 800 par i lager. Säg den dam som inte suckat när hon be-

hövt ny bh.

– Det vet jag av egen erfarenhet. Just därför har jag månat om att ta in bh:n av olika slag och storlekar. Och jag hjälper till med goda råd, och så provar vi tills kunden hittar det perfekta exemplaret.

Minen blir plötsligt allvarlig.

– Det känns viktigt för mig att ha protes-bh:n, baddräkter och bikinin i lager. Jag möter många damer, såväl yngre som äldre, som frågar efter dem. Behovet har helt klart ökat.

Annette har ibland funderat på att flytta sin affär till en tätort, kanske rentav till stan.

ANNETTES SYSERVICE

Västerstigen 1, Petalax

annettessyservice.blogspot.com

I Övermalax känner köpmannen de flesta. I Vöråbutiken hälsar han lika glatt på alla som i hembyn, men ute "på byn" i Vörå har han svårt att känna igen alla nya ansikten.
– Så snälla, ta inte illa upp om jag inte spontant hälsar när vi möts på byn. Småningom kanske jag börjar känna igen er, men det tar tid, för jag har dåligt ansiktsminne.

Framåt med eftertanke och omsorg

Varför ser köpmannen så bestämd ut? Det undrar en del kunder ibland.

Sanningen är att omsorgen om medmänniskorna – personalen, kunderna, familjen – alltid kommer i första hand för Kenneth Sten. Att pussla ihop den ledstjärnan med utvecklingen av koncernen kräver intensivt funderande. Därav minnen som av en del tolkas som bestämd.

Utåt syns förändringen. Det som började som bybutik år 1971 är i dag en koncern med fyra delar på tre orter. I Stenco och Lantmännen i Övermalax, K-market i Sundom och K-market i Vörå pågår ständigt utveckling.

Utåt syns också den glädje Kenneth Sten och hela personalen känner varje gång en person stiger in i någon av butikerna. Att lägga märke till varje person och hälsa på alla är mycket mer än artighet. Det är naturligt för den som vill ge god kundbetjäning.

K-MARKET, VÖRÅ

Bakom det synliga finns mycket: att våga anta en ny utmaning och tron på att lyckas på sikt, en vilja att stå till Vöråboras tjänst, att bygga upp ett utbud som passar en mängd olika människor, att ge trygg sysselsättning, att få ut det bästa av

personalen och få dem själva att må bra. Det förklarar de senaste satsningarna.

– Det har inte funnits någon K-affär i Vörå på väldigt länge, och därför tänkte vi att våra produkter kunde vara ett bra tillskott och alternativ i området.

Förra hyresgästen beslöt att stänga, så familjen Sten tog sig en titt på utrymmet. Då var det trångt bland hyllorna. Efter tömningen framträdde utrymmet i sin verkliga storhet.

– Nyetableringen går framåt med små steg. För tillfället är golvytan i Vörå väster, men det betyder samtidigt goda möjligheter för utveckling i sinom tid.

LANTMÄNNEN AGRO, ÖVERMALAX

– Vi köpte upp ett företag i branschen och den mycket kunniga Thomas Backman följde liksom med. Kompetent personal och pappas hjälp är ovärderliga här. Varken jag eller min bror har de kunskaper och det intresse som skulle krävas. Vi har nu valt att koncentrera oss mera på lantbruksidan.

Lantbruksidan växer, medan bygg- och järnavdelningen krymper.

– Inom de områdena finns många andra aktörer, men inom lantbruk är vi de enda på ett rätt stort område. Och i våra nejder finns lantbrukare som behöver våra tjänster.

K-MARKET SUNDOM

Här finns den bredaste kundkretsen. Sundom har många inflyttade, som mestadels arbetar i stan. De väljer ofta andra produkter än kunderna som bott här i hela sitt liv.

– Här är matutbudet som bredast, och golvytan för liten. Vi funderar ofta på hur vi ska möta den utmaningen. Byggnaden har en del egenheter – en trappa till ett äldre otympligt utrymme längst bort – som gör det svårt att använda den riktigt fullt ut.

STENCO I ÖVERMALAX

är "hemma". Företaget har funnits sedan 1971 och butiken på sin nuvarande plats sedan 1977.

– Det är här jag har hela familjen som stöd. Min fru och mina numera vuxna barn, min bror och mina föräldrar. Och även min farbrors fru hoppar in emellanåt. Den grundande generationen är visserligen pensionärer i dag, men mor i huset hjälper till i affären medan far mera engagerar sig i lantbruksaffären, som finns en bit ifrån livsmedelsbutiken.

Egentligen är det fel att tala om livsmedelsbutik.

– Vi försöker ha ett så brett utbud att ingen i första hand behöver åka in till stan. Det betyder bland annat husgeråd, en del vitvaror, arbetskläder och verktyg. Dessutom finns post- och Matkahuolto-service

samt en bränslestation med självbetjäning här.

Stenco i Övermalax märker att allt fler barnfamiljer uppskattar den lokala, mångsidiga butiken. Att människor i alla åldrar kommer in kan gott uppfattas som ett fint betyg.

Med tacksamhet konstaterar Kenneth Sten att allt fungerar tack vare en fantastisk personal i samtliga enheter.

– Jag får själv mer arbetsglädje när jag ser hur personalen visar intresse och verkligen gör sitt bästa.

Familjen funderar ordentligt inför varje utvecklingssteg.

– Att vi vågar satsa får vi till stor del tacka pappa för. Han finns hela tiden som mentor och bollplank, inte minst i ekonomiska frågor.

Hur allt blir längre fram får tiden utvisa. Familjens tredje generation har inte visat intresse för att ta över koncernen.

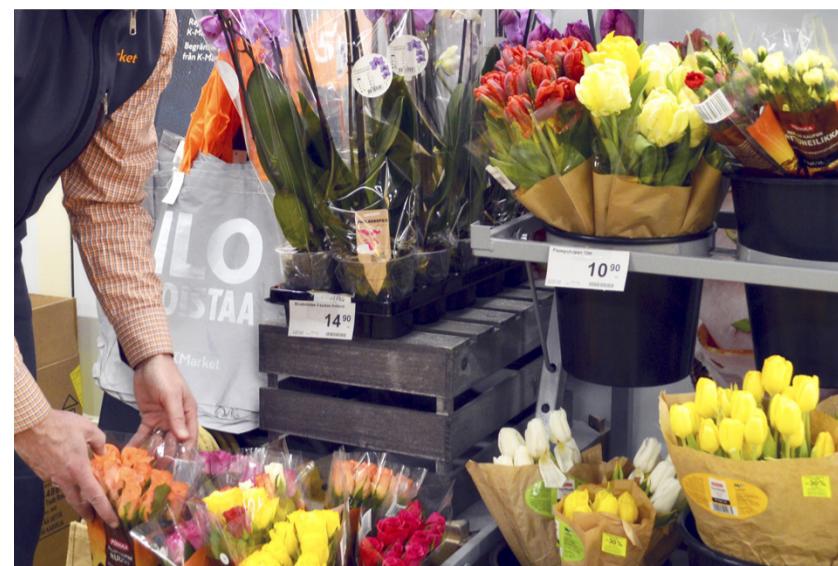
– Det tar jag inte så hårt. Bara de hittar någonting de trivs med, är jag glad. Varje människas val ska nog bygga på ett äkta intresse.

För egen del har Kenneth Sten hittat sin plats. Och även om han är vd för hela koncernen, jobbar han gärna med praktiskt butiksarbete.

– Det är roligt att stå i kassan när det är full rulle. Om inga bekymmer tynger mig är det rena rama avkopplingen att stå där, låta varubandet rulla, byta några ord med var och en och bara trivas med vardagen.

Kansainvälisenä naistenpäivänä Ylimaalahden, Sundomin ja Vöyrin kaupat jokoivat ruusuja kaikille naisille.
– Se on tapa osoittaa kiitollisuutta ja palaute osoitti, että ilo on molemmin puolista, Kenneth Sten sanoo.

Harkiten ja tunnollisesti eteenpäin

Miksi kauppias näyttää niin vakavalta? Sitä jotkut asiakkaat kyselivät joskus.

Totuus on, että huoli kanssaihmisistä – työntekijöistä, asiakkaista ja perheestä – aina on Kenneth Stenille etusijalla. Sen johtotähden kokoaminen konsernin kehityksen kanssa vaatii vakavaa pohdintaa. Siinä syy ilmeelle, jonka jotkut tulkitsevat vakavaksi.

Ulospäin muutos näkyy. Vuonna 1971 kyläkauppana alkanut toiminta koostuu tänään neljästä osasta kolmella paikkakunnalla. Ainainen kehitys tapahtuu Stenco ja Lantmännen Agro Ylimaalassa, K-market Sundomissa ja K-market Vöyrissä.

Ulospäin näkyy myös se ilo, jonka Kenneth Sten ja koko henkilökunta tuntee jokaisen kerran, kun joku astuu johonkin kauppaan. Jokaisen henkilön huomioinen ja tervehtiminen on paljon enemmän kuin pelkkää kohdelaisuutta. Se on luonnollista sille, joka haluaa antaa hyvää asiakaspalvelua.

K-MARKET. VÖYRI

Julkisivun takana on paljon: uskallus ottaa vastaan uusi haaste ja usko onnistumiseen vähitellen, halu olla vöriläisten palveluksessa, rakentaa tarjonta, joka sopii monelle eri ihmiselle, antaa turval-

linen työpaikka, saada henkilökunnasta esiin parhaat puoleet ja saada heidät voimaan hyvin. Se selittää uusimmat sijoitukset.

– Vöyrillä ei ole ollut K-kauppa pitkään aikaan ja siksi ajattelimme, että meidän tuotteemme voisivat olla hyvä lisä ja vaihtoehto alueella.

Entinen vuokralainen päätti sulkea, niinpä Stenin perhe kävi katsomassa tiloja. Silloin hyllyjen välist olivat ahtaat. Vasta tyhjennyksen jälkeen näki, kuinka suuri tila todellisuudessa on.

– Uusi liike edistyy lyhyin askelin. Nyt lattiatalo Vöyrillä on liian pieni, mutta se antaa myös aikanaan hyviä mahdollisuuksia kehitykseen.

LANTMÄNNEN AGRO, YLIMAALAHTI

– Ostimme alan yrityksen ja osaava Thomas Backman tuli niin sanotusti kaupan päälle. Pätevä henkilökunta ja isän apu ovat korvaamattomia tällä. Ei minulla tai veljelläni ole sitä osaamista ja kiinnostusta mitä tällä vaadittaisiin. Olemme valinneet, että nyt panostamme enemmän maatalouspuolelle.

Maatalouspuoli kasvaa, samalla kuin rakenne- ja rautaosasto pienenee.

– Niillä aloilla on monta muuta toimijaa, mutta maatalouspuolella olemme ainoita aika suurella alueella. Ja alueellamme on maanviljelijöitä, jotka tarvitsevat palvelujamme.

K-MARKET SUNDOM

Täältä löytyy laajin asiakaspiiri. Sundomiin on muuttanut paljon uutta väkeä, jotka usein kävät töissä kaupungissa. He valitsevat usein muita tuotteita kuin asiakkaita, jotka ovat eläneet tällä koko ikänsä.

– Tällä ruokatarjonta on laajinta ja lattiatila liian pieni. Pohdimme usein, kuinka ratkaisemme sen haasteen. Rakennuksessa erikoisia piirteitä, esimerkiksi portaat vanhempana muodottomaan tilaan kaikista taaimpana, tekee siitä vaikeakäyttöisen.

STENCO YLIMAALAHDESSA

on "kotona". Kauppa on ollut tällä vuodesta 1971 ja tällä paikalla vuodesta 1977. Tällä minulla on koko perhe tukenani. Rouvani ja nykyisin aikuiset lapset, veljeni ja vanhempani. Ja myös setäni vaimo auttaa silloin tällöin.

Perustava sukupolvi tosin on eläkkeellä, mutta talon äiti auttaa kaupassa, kun taas isä on enemmän sitoutunut maatalousliikkeeseen matkan päässä elintarvikekaupasta. Oikeastaan on väärin puhua vain elintarvikekaupasta.

– Yritämme pitää niin laajaa tarjontaa, ettei kenenkään heti tarvitse ajaa kauunkiin. Se tarkoittaa muun muassa talouskapineita ja -koneita, työvaatteita ja työkaluja. Sitä paitsi tällä on posti- ja Matkahuoltopalvelut sekä polttoaineeseema, jossa on itsepalvelu.

Ylimaalahden Stenco huomaa, että yhä useampi lapsiperhe arvostaa paikallista, monipuolista kauppaamme. Että kaiken ikäiset ihmiset tulevat käymään, voidaan pitää hyvänä arvosanana.

Kiitollisena Kenneth Sten toteaa, että kaikki toimii jokaisen yksikön fantastisen henkilökunnan ansiosta.

– Minun työöli kasvaa kun näen että henkilökunta osoittaa kiinnostusta ja tekee parhaansa.

Perhe pohtii tarkkaan ennen jokaista kehitysaskelta.

– Että uskallamme satsata, siitä saamme suurilta osilta kiittää isää. Hän on koko ajan mentorina ja hänen kanssaan voi pallottella ideoita, eikä suinkaan vähiten taloudellisiaasioita.

Kuinka kaikki kehittyy, saadaan nähdä. Perheen kolmas sukupolvi ei ole näyttänyt kiinnostusta konsernin jatkajiksi.

– Siihen en suhtaudu niin vakavasti. Kunhan löytävät jotain missä viihtyvät olen iloinen. Jokaisen ihmisen valinta tulisi rakentua aitoon kiinnostukseen.

Itse Kenneth Sten on löytänyt paikkansa. Ja vaikka hän on koko konsernin toimitusjohtaja, hän myös mielessään tekee käytännön kauppatöitä.

– On hauskaa olla kassassa, kun on täysi ryysis kaupassa. Jos mitkään huollet eivät paina se on kerta kaikkiaan rentouttavaa seistä siinä, antaa tavarahihnan pyöriä, vaihtaa pari sanaa jokaisen kanssa ja vain nauttia arkipäivästä.

Det började med en pennha

Möt snickaren och husbyggaren som steg ut ur skolan mitt i lågkonjunkturen, och därfor tog till pennan han hållit sedan liten knatte.

I dag hinner Joakim Glasberg inte teckna, vilket han älskade som barn. Han driver Staffans Reklam Ab i Vörå. Och det bästa han vet är att uttrycka sig i bild, gärna från grunden.

– Att få ta itu med ett projekt där vi skapar ett företags visuella synlighet från grunden, är nog det bästa som finns.

Det är främst små och medelstora företag som söker den sortens tjänster hos Staf-

fans Reklam. Fördelen med att skapa allt från grunden är att Joakim Glasberg kan hålla helheten i åtanke ända från början.

– Det gäller att skapa en grafisk helhet som fungerar på hemsidan, på visitkort och kuvert, på skyltar och som biltejp.

Passionen för att uttrycka sig i bild har länge haft sällskap av ett rejält dataintresse.

– Jag hade en egen pc långt innan de flesta företag började skaffa datorer. Och mina föräldrar gjorde gravyrarbeten – det gör förresten pappa fortfarande – och då skaffade vi en skär-plotter, som var sista skricket.

Numera skärs ingenting ut med sådan teknik. Tryckning har kommit i stället.

Och även inom den tekniken har Joakim Glasberg ett stort intresse av nyheter. I det trånga utrymmet finns flera maskiner av olika storlek och funktion. En trycker på glas och metall, en annan lämpar sig för reklamtejp, en tredje för skyltar.

Datorerna på tiden när plottern var en nyhet medgav inga vidare grafiska utsväningar.

– Jag programmerade och skapade vissa möjligheter som inte automatiskt fanns då. I dag finns ju alla möjligheter, förstås.

Efterfrågan på tjänsterna manar till utbyggnad och nyanställning.

– Vi håller på att åtgärda trängseln. Bygg-nadsarbete pågår med sikte på större utrymmen i hallen här på samma tomt. Då

kan vi anställa ytterligare en. Nu hinner vi just och just med, tack vare den enda anställda och för att min pappa hoppar in och hjälper till.

Arbetena är väldigt varierande. En del grafiskt material kommer färdigt för att tryckas, medan andra anländer i mera skissartad form, eller som idé.

– Lite större företag kan ha någon som gör allt det grafiska, och vi trycker det som behövs. Företag som hör till någon kedja har en regelbok att följa.

Oberoende av uppdragens art går Joakim Glasberg till sitt arbete med gott humör.

– Jag gillar verkligen mitt arbete, och då går det bra att köra på för full maskin. Det är viktigt att trivas med sitt jobb!

Se alkoi kynästä

Kohtaa puuseppä ja talonrakentaja, joka valmistui koulusta juuri laman aikaan ja siksi tarttui kynään, jota hän oli pitänyt kädessä jo pienestä asti.

Tänään Joakim Glasberg ei ehdi piirtää, vaikka hän rakasti sitä lapsena. Tänään hän omistaa ja johtaa Staffans Reklam mainostarviketoimistoa Vöyriillä. Ja parasta mitä hän tietää on ilmaista itseään kuvin, mielellään alusta asti.

– Sellaisen projektin aloittaminen, jossa luomme yrityksen visualisen näkyvyyden alusta asti, on kaikkein parasta.

Pääosin pienet ja keskisuuret yritykset hakevat sellaisia palveluita Staffans Reklamilta. Hyvä puoli sellaisissa tapauksissa on, että Joakim Glasberg voi ajatella

kokonaisuutta alusta alkaen.

– Tätyy luoda graafinen kokonaisuus, joka toimii kotisivulla, käytikorteilla ja kirjekuorilla, kylteillä ja autoteippauksessa.

Intohimoon ilmaista itseään kuvin on kauan yhdistynyt kunnon tietokonekiinostus.

– Minulla oli oma pc kauan ennen kuin useimmat yritykset alkoivat hankkia tietokoneita. Ja vanhempani tekivät kaiver-rustöitä – niitä isä muuten tekee vieläkin – ja silloin hankimme tarraleikkurin, joka oli uusinta uutta.

Tänään ei mitään enää leikata sillä teknikalla. Painaminen on tullut tilalle. Ja myös siinä Joakim Glasberg on kovin kiinnostunut uutuuksista. Ahtaassa tilassa on jo monta erikokoista ja eri toimintoja varten olevia koneita. Yksi kone painaa metallille ja lasille, toinen sopii mainostieppiin, kolmas kylttien painoon.

Tietokoneet tarraleikkurin aikoihin ei antanut suuria mahdollisuuksia graafiseen elosteluun.

– Minä ohjelmoi ja loin eräitä mahdol-lisuksia, joita ei automatisesti silloin löytynyt. Tänäähän kaikki on mahdol-lista.

Palvelujen kysyntä vaatii lisärakennusta ja uuden työntekijän palkkaamista.

– Nyt ryhdymme toimenpiteisiin, että pääsemme eroon ahtaudesta. Rakennus-töt ovat jo käynnissä suurempien tilojen saamiseksi toiseen halliin täällä samalla tontilla. Silloin voimme palkata vielä yhden työntekijän. Nyt ehdimme juuri ja juuri hoitaa tilaukset, yhdellä työntekijäl-lä ja koska isäni joskus tulee apuun.

Työ on kovin vaihtelevaa. Osa graafinen materiaali tulee valmiina painettavaksi, kun taas toiset työt tulevat enemmän luonnoksena, tai jopa ideana.

– Suuremilla yrityksillä voi olla joku,

joka tekee kaiken graafisen työn ja me painamme mitä tarvitaan. Yritykset, jotka kuuluvat johonkin ketjuun, seuraavat tarkkaa ohjekirjaa.

Toiminnosta riippumatta Joakim Glasberg menee töihin hyvällä tuulella.

– Pidän toisiaan työstäni, ja silloin on help-poa tehdä töitä täysillä. On tärkeää, että viihtyy työssään!

STAFFANS REKLAM

Vörvägen 60

Vörå – Vöyri

www.staffans.fi

35 år i Smedsby

Kom som du är: i arbetskläder, finkläning eller mitt i joggingturen om du så vill.

– Ja, det är självklart. Så har det alltid varit, säger Leif Lahtinen på Sko Ekstra i Smedsby, Korsholm.

I praktiken alltså från dagen då grundaren Seppo Pihlaja slog upp dörrarna till skoaffären för... ja, i höst blir det 35 år sedan.

– Seppos vision var att bygga upp en skoaffär för hela familjen, där priserna är lika kundvänliga som den personliga betjäningen, berättar Lasse Pihlaja. Den strävan har stått sig under alla år, oberoende av vilka förändringens vindar som fört affären framåt.

– I dag har vi tusen kvadratmeter golvtyta. Vi har ökat sortimentet under årens lopp, och vi är sju personer som gillar att hjälpa varje person, barn som vuxen, kvinna som man, att hitta precis rätt skor. Eller morgontofflor. Eller väska.

Men den kund som vill titta ifred ska få göra det.

– För tillfället byter vi säsong. Nu plockar vi fram vårenyheter, säger Leif Lahtinen, medan alla hjälps åt med att placera nyheterna snyggt och lättillgängligt i hyllor och på bord.

Det är den tiden på året när ljuset och värmen ökar för varje dag som går. Det lockar fram våra frossingar ur stövlar, kängor och yllesockor.

– Här ser vi verkligen årstidernas växlingar. Sandaler, promenadskor, gummi-

stövlar, vinterstövlar och sportskor – alla har sin tid.

Det säger hela teamet som hjälps åt med alla uppgifter.

– Fast kundbetjäningen är nog det som alla gillar mest.

Alla positiva kunder får teamet att vilja bjuda på någonting trevligt. I fjol blev det fotanalys. Naturligtvis helt utan köptväng.

Grundaren Seppo tittar in nästan dagligen, tar en kopp kaffe och frestrar teamet med kex. Det är mycket uppskattade besök. Seppo har goda idéer och delar med sig av sin erfarenhet. Samtidigt är han ett bevis på något som Lasse Pihlaja lagt märke till:

– Den som börjar i skobranschen, i affär eller som leverantör, tenderar att stanna

till pensioneringen, och tappar inte ens intresset då.

– Det blir aldrig tråkigt. Dels blir man aldrig fullärd, för skor och material utvecklas. Och dels är det riktigt på riktigt roligt att hjälpa folk att hitta skor som passar fötterna, säger Leif Lahtinen.

KENKÄ SKO EKSTRA

Markkinatie 3
Mustasaari – Korsholm
www.kenkaskoekstra.fi
Facebook: Kenkä Sko Ekstra

– Tar du gummistövlar, du? säger Leif Lahtinen (t.h) till Lasse Pihlaja. Utbudet av inhemska skor är stort och väldigt uppskattat. Sofie Forsman tänker på solen ute och väljer en sko som en kund precis förgyllt våren med.

Tuhatjalkainen olisi antanut oikean kuvan kenken määristää. Nina Salo ja Carita Mustonen esittelevät neljää eri kenkää.

35 vuotta Sepänkylässä

Tule sellaisena kuin olet: työvaatteissa, juhlapuvussa tai kesken juoksulenkin, jos haluat.

– Se on itsestään selvää. Niin on aina ollut, Leif Lahtinen Kenkä Extralla kaupassa Sepänkylässä Mustasaareessa sanoo. Käytännössä siis siitä päivästä, kun perustaja Seppo Pihlaja avasi kenkäkaupan ovet... jaa, tänä syksynä siitä tulee kuluneeksi 35 vuotta.

– Sepon visio oli luoda koko perheen kenkäkauppa, jossa hinnat olisivat yhtä asiakastavällisiä kuin henkilökohtainen palvelu, Lasse Pihlaja kertoo.

Tämä on jatkunut läpi vuosien, kaupan muutoksista huolimatta.

– Tänään meillä on tuhat neliötä lattia-pinta-alaa. Valikoimamme on kasvanut vuosien kuluessa ja meitä on seitsemän henkilöä auttamassa jokaista henkilöä, lasta kuin aikuista, naista kuin miestä, löytämään juuri oikeat kengät. Tai aamutohvelit. Tai laukun.

Mutta se asiakas, joka haluaa katsella rauhassa, saanen tehdä niin.

– Nyt juuri sesonki vaihtuu. Nyt otamme esille kevään uutuudet, Leif Lahtinen sanoo, samalla kuin kakki yhdessä panee kengät näistä ja helposti saatavaksi esille hyllyille ja pöydille.

Nyt on se aika vuodesta, kun valo ja lämpö kasvavat päivä päivältä. Se houkuttelee

jalkamme saappaista, talvikengistä ja viljasukista.

– *Täällä näemme todella vuodenaiakojen vaihtelun. Sandaalit, kävelykengät, kumisaappaat ja urheilutossut, kaikilla on oma aikansa.*

Siihen yhtyyt koko tiimi, kun yhdessä tekevät kaiken.

– Vaikka asiakaspalvelu on kyllä se mistä kaikki pitävät eniten.

Kaikki positiiviset asiakkaat saavat tiimin tarjoamaan joitain mukavaa ja yllättävää. Viime vuonna se oli jalka-analyysi. Tie-tysti täytyi ilman ostopakkoa.

Perustaja Seppo käy kaupassa melkein päivittäin, juo kupin kahvia ja tarjoaa tiimille keksit. Käynnit ovat suosittuja. Seppolla on hyviä ideoita ja jakaa kokemuksiaan. Samalla hän on todiste siitä, mitä Lasse Pihlaja on huomannut:

– Se, joka aloittaa työt kenkälalla, kaupassa tai hankkijana, jää usein eläkkeelle saakka eikä kadota mielenkiintoaan edes silloin.

– Tämä ei ole koskaan tylsää. Tällä alalla ei koskaan osaa kaikkea, koska kengät ja materiaalit kehittyvät. Ja sitä paitsi on oikeasti hauskaa auttaa ihmisiä löytämään sopivat kengät, Leif Lahtinen sanoo.

Tre generationer, tusentals lyftdörrar

Den som flyttade från Finland till Amerika i slutet på 1960-talet fick se teknik som ännu inte fanns i hemlandet. I det stora landet i väster var det till exempel vanligt att öppna garagedörrar med fjärrstyrning.

Det gillade Bema Systems grundare. De återvände till hembygden Närpes för att ta hand om jordbruken, men släppte varken tanken på nymodigheterna eller de kontakter de knutit. Och år 1990 blev tanken verklighet i form av Bema System. Då började en utveckling, som i dag går vidare med hjälp av tre generationer plus livskamrater och några anställda.

– Mina föräldrar började med att importera och sälja fjärrstyrda dörröppnare. Lite senare utökade de sortimentet med garagedörrar, säger Elizabeth Harf, företagets vd.

Åtta år efter starten började de producera egna lyftdörrar. Under årens lopp har sortimentet breddats med vikportar, pardörrar, ytterdörrar och service. De flesta

dörrarna kan förses med motordriven öppnings- och stängningsmekanism.

År 2003 klev Elizabeth Harf, numera vd, in i företaget. Bema System och föräldrarna behövde henne. Dessutom har hon en synnerligen lämplig utbildning; hon är byggmästare.

– Jag gör långt samma arbeten i dag som då, det vill säga har hand om kundkontakter, offerter, mätning, planering, problemlösning och beställning av delar. Även när en beställning gäller en dörr av vanlig modell ska många detaljer klarläggas.

– Ibland tycker nog kunderna att vi är hopplöst frågvisa. Men ju mer information vi får, desto bättre slutresultat. Varje liten del måste stämma, varje millimeter vara rätt.

I en snart 30-årig verksamhet finns en hel del erfarenhet samlad. Det underlättar arbetet. Nya dörrar behövs både till nybyggen och renoveringar, och konstruktionerna kan vara speciella. Rätt ofta krävs speciallösningar. Just det har gett Elizabeth Harf både erfarenhet av att konstruera och kunskap om vad som krävs när problemlösningen

är riktigt knivig. Mätningar, noggrannhet och erfarenhet är en viktig och god grund, men ibland får geniknölarna jobba lite extra.

– *Tålmodet är en bättre hjälpreda än envisheten. Ibland måste jag lägga en specialkonstruktion åt sidan, kanske sova på saken, för att senare kunna slutföra problemlösningen.*

Och glädjen, när specialmodellen är testad och klar för leverans och montering, är av det slag som lyfter vardagen hos alla i arbetsgemenskapen.

Även familjeföretagets tredje generation, Jasmine Ylsöbäck, har hunnit samla på sig erfarenheter. I skrivande stund har hon ännu inte fått sin tradenomexamen, men efter den stiger hon i ett välbekant arbete.

Samarbetet på jobbet mellan mor och dotter är redan djupt rotat, liksom väldigt självklart.

– Jag har ju vuxit upp med det här. Jag vill

BEMA SYSTEM

Algotsvägen 9
Närpes – Närpiö
www.bemasystem.fi

arbeta i familjeföretaget, för att kunna vara med och fatta beslut som leder till en utveckling för kundernas bästa, säger Jasmine.

Hon är överens med företagets anda, nämligen att följa med i tiden och att vara noga med att hålla det man lovat.

Emellanåt gäller det att hoppa in bakom ratten för att sköta leveranser. Hon minns när hon som nyss fyllda 18 år precis fått körkortet, med rätt att köra bil med släpvagn som används vid leveranser, och rattade det 13 meter långa ekipaget till en beställare.

– Det var gott om plats, men mottagaren bedömde det som omöjligt att backa in med mitt ekipage.

Nåväl, det var inga problem, och kunden var både glad och rätt överraskad över den unga, späda tösens säkerhet bakom ratten.

Både Elizabeth Harf och Jasmine Ylsöbäck konstaterar att i ett familjeföretag får var och en rycka in där det behövs. Vardagen blir aldrig tråkig.

Rakennusmestari Elizabeth Harf on toimitusjohtaja, tyttärenä Jasmine tulee tänä keväänä tradenomi. Heidän osaamisensa täydentää toinen toistaan.

I fjol fick Bema System utmärkelsen Årets företag i Närpes.
– Det fyller oss med tacksamhet och glädje. Det allra viktigaste är ändå att kunderna är nöjda, säger Jasmine Ylsöbäck och Elizabeth Harf.

Kolme sukupolvea, tuhansia nosto-ovia

Hän, joka muutti Suomesta Amerikkaan 1960-luvun lopulla, sai nähdä teknikkaa, jota ei vielä löytynyt kotimaasta. Suuressa läntisessä maassa oli esimerkiksi tavallista avata autotallin ovi kaukosäätimellä.

Sitit Bema Systemsin perustajat pitivät. He palasivat kotiseudulleen Närpiöön ottaakseen maatilan hoitoonsa, mutta eivät luopuneet ajatuksesta tuoda mukanaan uutuuksia, joita olivat nähneet tai käyttää solmimiaan kontakteja. Ja vuonna 1990 ajatuksesta tuli totta Bema Systemin syntysä.

Sitit alkoivat kehittää, joka tänään jatkui kolmen sukupolven voimin plus elämänkumppanien ja muuttaman palkatun työntekijän voimin.

– Minun vanhempani aloittivat kauko-ohjattujen ovenavaajien tuonnin ja myynnin. Vähän myöhemmin valikoimaan lisättiin autotallin ovia, yrityksen tj Elizabeth Harf sanoo.

Kahdeksan vuotta yrityksen perustamisesta he alkoivat tuottaa omia nosto-ovia.

Vuosien kuluessa valikoimaan on lisätty taitto-ovet, pariovet, ulko-ovet ja huolto. Useimpiin ovien voidaan liittää moottorivetoineen avaus- ja sulkumekanismi.

Vuonna 2003 Elizabeth Harf, nykyinen toimitusjohtaja, astui yrityksen johtoon. Bema System ja vanhemmat tarvitsivat hänitä. Sitä paitsi hänellä on erittäin sopiva koulutus; hän on rakennusmestari.

– Teen paljon samoja töitä tänään kuin silloin, eli huolehdin asiakaskontakteista, tarjouksista, mittauksista, suunnittelusta, ongelmanratkaisusta ja osien tilauksesta.

Myös kun on kyse tavallisen oven tilauksesta pitää monta seikkaa selvittää.

– Joskus kyllä asiakkaat pitävät meitä liian tiedonhaluisina. Mutta mitä enemmän tietoja me saamme, sitä parempi lopputulos. Jokaisen pienien osan on sovittava, jokaisen millimetrin oltava oikein.

Pian 30 vuotisessa toiminnassa on keräntynyt paljon kokemusta. Se helpottaa työtä. Uusia ovia tarvitaan sekä uudisrakennuksiin että kunnostettuihin taloihin ja rakennelmat voivat olla erikoisia. Aika usein tarvitaan erikoisratkaisuja.

Juuri tämä on tuonut Elizabeth Harfille sekä kokemusta suunnitella että oppia

mitä vaaditaan, kun ongelmanratkaisu on oikein kiperää. Mittaukset, tarkkuus ja kokemus ovat tärkeää ja hyvä perusta, mutta joskus aivosolut saavat tehdä lisää töitä.

– Kärsivällisyys on parempi apulainen kuin itsepäisyys. Joskus minun on pakko panna erikoisratkaisua vaativaa työ sivuun, ehkä nukkua kunnon yönnet, pystyäkseni myöhemmin viemään ongelmanratkaisun loppuun.

Ja onni, kun erikoismalli on testattu ja valmis toimitettavaksi ja asennettavaksi, on hetki, joka nostattaa hyvän mielen kaikkien työyhteisössämme työskentelevän arkeen.

Myös perheyryksen kolmas sukupolvi, Jasmine Ylsöbäck, on jo ehtinyt saamaan kokemusta. Kun tämä kirjoitetaan, hän ei ole vielä saanut tradenomin loppututkintoaan, mutta sen jälkeen hän aloittaa tutun työn.

Yhteistyö äidin ja tyttären välillä on jo syvään juurutunutta ja kovin itsestään selvää.

– Olen kasvanut tässä ympäristössä. Haluan tehdä töitä perheyryksessä, jotta voin olla mukana tekemässä päätöksiä asiakkaan parasta ajatellen ja kehittää alamme, Jasmine sanoo.

Hän yhtyy yrityksen henkeen, eli seuraamaan ajan uutuuksia ja olemaan tarkka pitämään luvatun.

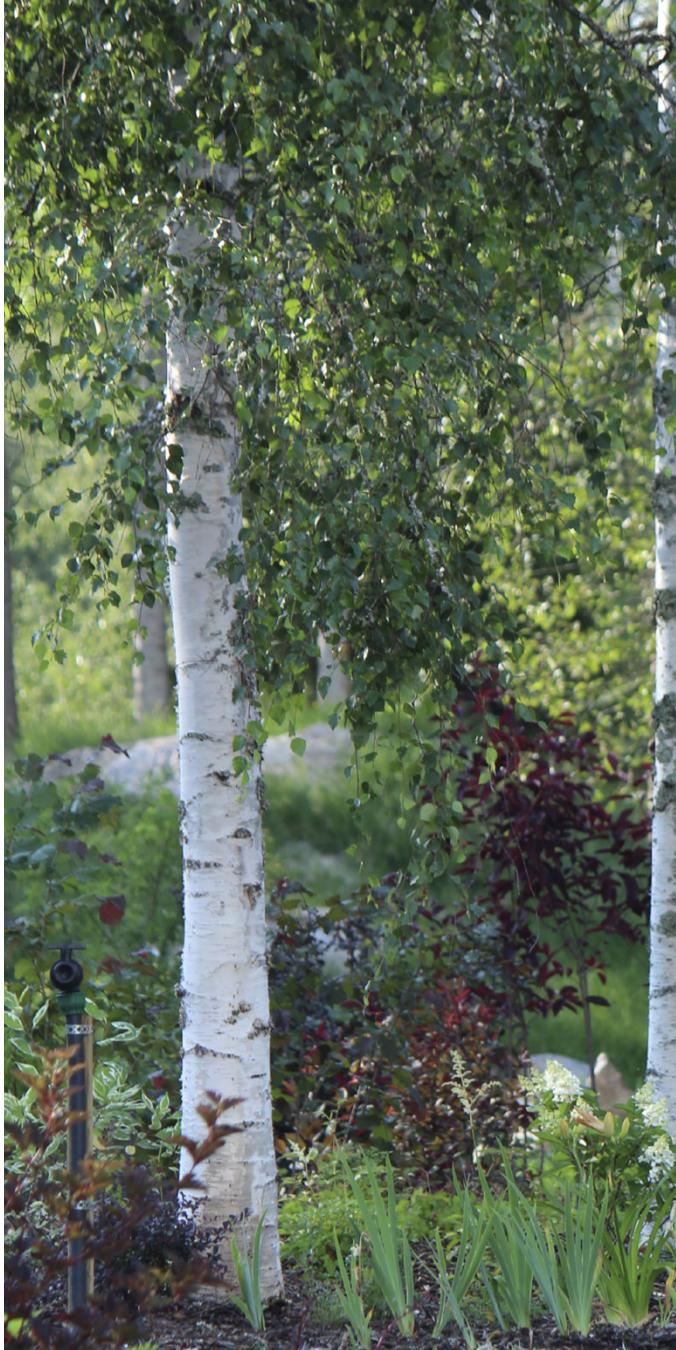
Joskus pitää hypätä ratin taakse toimitamaan tilauksia. Hän muistaa, kun hän kerran juuri 18 vuotta täyttäneen ja ajo-kortin saaneena, oikeudella ajaa autoa peräkärryineen, jota käytetään toimituksissa, lähti viemään 13 metriä pitkää tilausta asiakkaalle.

– Tilaa oli hyvin, mutta vastaanottaja piti peruuttamista mahdottomana niin suurella vaunulla.

Nojaa, eipä ollut ongelmia ja asiakas oli sekä iloinen että aika yllättynyt, että nuori tytö oli niin varma ratin takana.

Sekä Elizabeth Harf että Jasmine Ylsöbäck toteavat, että perheyryksessä jokainen saa tehdä mitä tarvitaan.

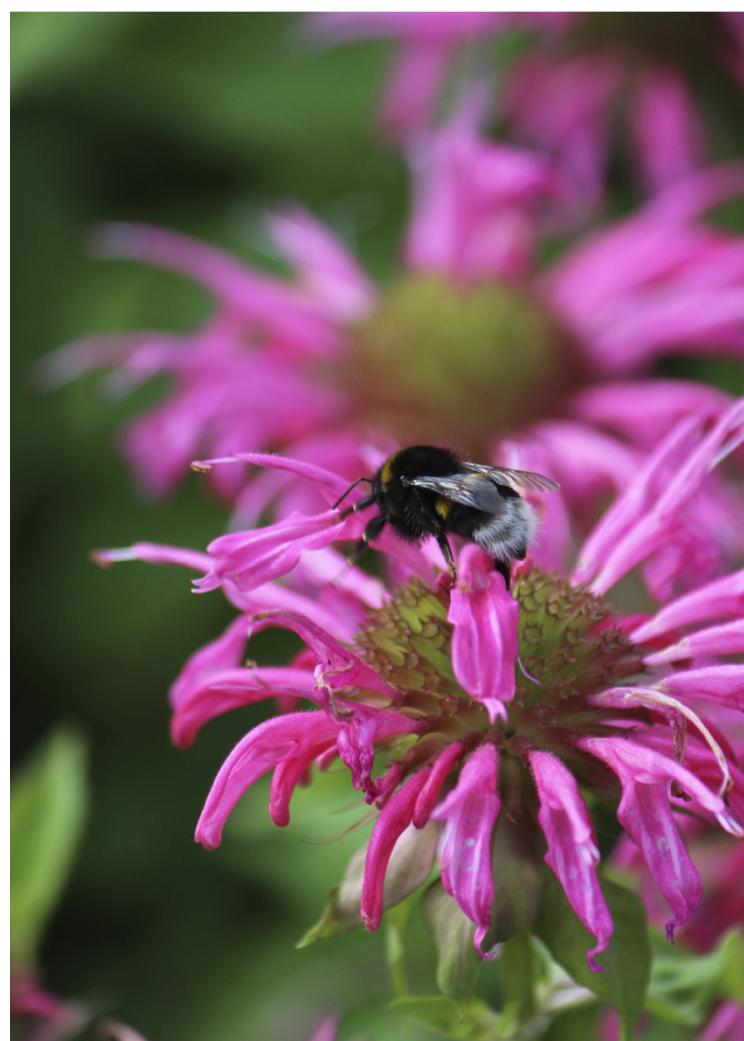
Arkipäivästä ei koskaan tule tylsää.

Det får ta tid. Huvudsaken att växterna blir friska och starka. Att miljöpåverkan är minimal. Att kreativiteten kan flöda. Att barnen får vara med.

"Tunnen kuinka tuoksut muuttuvat vuodenaikojen vaihtuessa."

Tillbaka till rötterna

Sandra Konttinens tanke bakom Garden Flora i Jakobstad är en helhet inom vilken alla kan må bra.

– Ännu på 1950- och 1960-talet gjorde man som jag gör nu: jag sår frön, tar sticklingar och producerar trädgårdens växter från grunden. Jag är motståndare till en hårt uppskruvad import.

Det är klart att allt skulle gå betydligt snabbare om hon valde att klicka på en beställningslista. Men det skulle strida mot allt hon står för.

Och när hon strövar omkring i en park och plockar frön, och barnen är med och även fortsätter att delta under hela processen från frö till växt, känns långsamheten som mycket mera värdefull än ett klirr i kassan.

Farmors klarsynta spådom har slagit in, trots allt.

– Farmor sa hela tiden att jag har det som krävs för ett yrkesliv i trädgårdsbranschen. Hon sa att det syns på en fyraåring om barnet har det där lilla extra. "Nej-nej-nej! Nix! Absolut inte!" Det var Sandras reaktion under hela tonårstiden. Men under en tid, när hon som mest behövde återhämta sig, fanns trädgården där som läkande kraft. Och barnomsinnetna, det starka bandet till farmor och till morfar, öppnade tanken för att gå i två generationers fotspår.

– Farmor hann uppleva att jag grundade mitt Garden Flora. Jag vet att det gjorde

henne väldigt glad.

I dag delar Sandra Konttinen sin tid mellan Övermark och Jakobstad. I Övermark finns föräldrarna med sin plantskola, och där har även Sandra utrymme att driva upp sina plantor. Endast en liten del ser dagens ljus i växthuset, resten under bar himmel.

– Det är bara tomat, chili och liknande arter som behöver växthuset. De andra lämpar sig för friland, eftersom de ska klara klimatet utomhus resten av livet.

Och just den frågan, vilka som klarar sig och vilka som dör, är en utmaning där målet är att låta livet segra.

– Slutsatsen att någonting är omöjligt övertygar inte mig. Då vaknar min kreativitet till liv, och jag börjar testa vad som kunde fungera.

Hon tänker på växzonerna och växtplatsen, och hon tänker på jordblandningen. Den sistnämnda kan lösa många problem för de små liven som ska klara sig i alla väder.

– Jorden är grunden, det är ur jorden allt kommer.

Sandra gör egna jordblandningar, för då vet hon precis vad de innehåller. Ofta räcker det med att ändra på någon beständsdel, till exempel andelen sand, för att en växt ska må bra.

Sandra utbildade sig till trädgårdsmästare mest för att få ett formellt bevis på sina kunskaper. Men barndomens uppväxt på föräldrarnas plantskola och det återvändande intresset, blandat med kreativiteten, har gett en god grund.

– En gång bestämde jag mig för att delta i ett Öppna Trädgårdar-evenemang. Jag knallade iväg till biblioteket och lånade så många böcker jag kunde bära.

Proceduren upprepades varje vecka, och emellanåt ville Sandra gömma sitt ansikte för bibliotekarien.

– Hon kommenterade aldrig boktravarna jag känkade hem, men jag tänkte att hon säkert undrar hur mycket jag egentligen läser.

När dagen för evenemanget var inne, kom bibliotekarien på besök. "Jag bara måste komma och titta när jag såg ditt namn, för jag har aldrig sett någon som lånat så många böcker i samma ämne", sa bibliotekarien.

– Det var ett välkommet besök!

Garden Flora har funnits ett år nu. Fjolårets sena snösmältning ställde till med en del oro.

– Vi grävde på skogstomten ännu två veckor innan vi öppnade. Men vi hann.

"Vi" betyder Sandra med familj och säsongsens anställda. I år kommer fyra personer att arbeta på Garden Flora, som öppnar i slutet av april. Sandra hoppas att de anställda ska våga vara kreativa och ar-

beta självständigt.

– Annars är det liksom ingen vits. Det är den fria kreativiteten som är viktig.

Ännu ett önskemål är klart: att den kommande sommaren inte ska vara alltför varm och torr.

– Jag gillar alla tider på året, utom juli. Det går att plantera då, förutsatt att man vattnar. Men det går inte att göra någonting inom själva produktionen. Det är bara äckligt varmt och torrt.

– Våren är en härlig tid, då vaknar allt till liv. Och så gillar jag hösten, för den är så mustig. Jag känner hur dofterna förändras under tidens gång. Och jag hoppas att fler kunde ha möjlighet att följa med naturens skiftningar. Det ger välmående och trygghet.

Redan under första sommaren såg Sandra hur besökarna fann stillhet bland växterna, precis som hon själv gjort när hon som mest behövt just det.

– Vi placerade ut trädgårdssoffor här och där, och det hände ofta att någon satte sig medan partnern handlade växter. Det jag särskilt lade märke till var att nästan ingen tog upp sin telefon, som nutidsmänniskan annars gör.

En grupp från ett boende kom ofta och njöt av trädgårdens skönhet. Det gör Sandra extra glad. För i hennes trädgård ska alla ha en ärlig chans att må bra.

Takaisin juurille

Se saa viedää aikansa. Tärkeintä on, että kasveista kasvaa terveitä ja vahvoja. Ja että ympäristövaikutus on pieni. Että luovuus saa tulvia. Että lapset saavat olla mukana.

Sandra Konttisen ajatus on, että Garden Flora Pietarsaarella on kokonaisuus, missä kaikki voivat hyvin.

– Vielä 1950- ja 1960-luvulla tehtiin niin kuin minä teen nyt: minä kylvän siemenet, otan pistokkaita ja tuotan puutarhan kasvit alusta asti. Vastustan luonnotonta maahan tuontia.

Totta kai kaikki sujuisi nopeammin, jos hän valitsisi tilauslistan kasveja. Mutta se olisi vasten kaikkea mihiin hän uskoo. Ja kun hän kerää talteen siemeniä puistossa ja lapset ovat mukana ja siten näkevät ja osallistuvat koko prosessiin siemenestä kasviin, hitaus tuntuu paljon arvokkaamalta kuin nopea kassavirtaus.

Isoäidin selvä ennustus on toteutunut, kaikesta huolimatta.

– Isoäiti sanoi aina, että minussa on sitä mitä tarvitaan ammattimaiseen puutarhanhoitoon. Hän sanoi, että näkyy jo neljävuotiaasta, onko hänellä sitä pienä ylimääräistä intioa.

"Ei-ei-ei! Ei ikinä!" Se oli Sandran reaktio teiniinä. Mutta sitten, kun hän eniten kaipasi palautumista, puutarha oli siinä hoitavine voimineen. Ja lapsuuden muis-

tot, vahva side isoäitiin ja isoisään avasivat ajatuksen seurata kahden sukupolven jalanjälkiä.

– Isoäiti ehti koea, että perusti Garden Florani. Tiedän että hän oli siitä kovin iloinen.

Tänään Sandra Konttinen jakaa aikansa Ylimarkun ja Pietarsaaren välillä. Ylimarkussa on hänen vanhempansa taimitarha ja siellä Sandralla on tilaa kasvattaa taimiaan. Vain pieni osa näkee valon kasvihuoneessa, loput taivasalla.

– Vain tomaatit, chili ja vastaan tarvitsevat kasvihuonetta. Muut sopiavat avomaalle, koska niiden tulee pärjätä ulkona loppuelämänsä.

Ja juuri se kysymys, mitkä selviytyvät ja mitkä kuolevat, on haaste, jossa päämäärä on antaa elämän voittaa.

– Päätelmä, että jokin on mahdotonta ei vakuuta minua. Silloin luovuuteni herää ja alan kokeilla mikä voisi toimia.

Hän ajattelee kasvuvyöhykettä ja kasvupaikkaa ja hän ajattelee maasekoitusta. Viimeiseksi mainitti voi ratkaista pienien kasvien monta ongelmaa, kun niiden tulee pärjätä ulkona kaikkissa keleissä.

– Maa on perusasia, maasta kaikki syntyy. Sandra tekee omia maasekoituksia, sillä silloin hän tietää tarkalleen mitä ne sisäl-

tävät. Usein riittää, että muuttaa yhtä perusainesta, esimerkiksi hiekan osuutta, että kasvi voi hyvin.

Sandra koulutautui puutarhuriksi saadakseen muodollisen todistuksen osaamisestaan. Mutta lapsuuden kasvuympäristö vanhempien taimitarhallia ja palaava kiinnostus, sekoitettuna luovuuteen, on antanut hyvä alustan.

– Kerran pääti osallistua Avoimet Puutarhat- tapahtumaan. Menin kirjastoon ja lainasin niin monta kirjaa kuin pystyn kantamaan.

Jatkoin sitä joka viikko ja joskus Sandra halusi panna kasvonsa pilloon kirjastovirkailijalta.

– Hän ei koskaan kommentoinut kirjapinoja, joita kannoin kotiin, mutta hän varmaan ajatteli, että kuinka paljon minä oikein luen.

Kun oli tapahtuman aika, kirjastovirkailija tuli käymään. Minun oli ihan pakko tulla katsomaan, kun näin nimesi, sillä en koskaan ennen ole nähty ketään, joka on lainannut niin monta kirjaan samasta aiheesta, kirjastovirkailija sanoi.

– Hän oli tervetullut vieras!

Garden Flora on nyt ollut olemassa vuoden. Viime vuoden myöhäinen lumelähtö aiheutti huolia.

– Kaivoimme metsätontilla vielä kaksoi viikkoa ennen kuin avasimme. Mutta ehdimme. "Me" tarkoittavat Sandraa ja hänen perhettään ja sesonkityöntekijöitä. Tänä vuonna neljä henkilöä tulee työs-

kentelemään Garden Florassa, joka avaa ovensa huhtikuun lopulla. Sandra toivoa, että työntekijät uskaltavat olla luovia ja tehdä työnsä itsenäisesti.

– Muuten siinä ei ole ideaa. Vapaa luovuus on tärkeää.

Toinen toivekin on jo selvillä: että tuleva kesä ei ole liian lämmin ja kuiva.

– Pidän kaikista vuodenajoista, paitsi heinäkuusta. Silloin voi istuttaa, kunhan vaan kastelee. Mutta tuotannossa ei voi tehdä mitään. On vain inhottavan lämmintä ja kuivaa.

– Kevät on ihanaa aikaa, kun kaikki heitä eloon. Ja sitten pidän syksystä, koska se on niin vahva. Tunnen kuinka tuoksut muuttuvat vuodenaijoiden vaihtuessa. Toivon että useamat ihmiset voisivat seurata luonnon muuttumiista. Se antaa hyvinvointia ja turvallisuutta.

Jo ensimmäisenä kesänä Sandra näki kuinka kävijät kokivat rauhaa kasvien keskellä, aivan niin kuin hän itse oli sen kokenut kun hän sitä tarvitsi.

– Sijoitimme puutarhasohvia sinne täneen ja usein joku istahti niin kauan, kun kumppani osti kasveja. Huomasin myös, ettei melkein kukaan ottanut esille puhelintaan, vaikka nykyihminen tekee niin melkein paikassa kuin paikassa. Ryhmä läheisestä ryhmäkodista tuli usein nauttimaan puutarhan kauneudesta. Se teki Sandran tosi iloiseksi. Sillä hänen puutarhassaan kaikilla tulee olla mahdollisuus voida hyvin.

VI SOM PRODUCERAT TIDNINGEN TÄMÄN LEHDEN TUOTTAJAT

Från skogshuggare till författare

Mina favoritmiljöer är skogen och min skrivarlyra. När jag som ung skulle välja utbildning våndades jag länge. Skulle jag välja skogen eller journalistiken? Skogen vann – till att börja med. Jag blev först skogsarbetare, sedan skogsbruksingenjör. Jag arbetade som verksamhetsledare för en skogsvårdsförening när jag som 35-åring fick en dödsdom slängd i ansiktet av en arrogant läkare.

När jag körde hem med chockbeskedet ringande i öronen, lovade jag mig själv att förverkliga min dröm om jag överlevde. Lyckligtvis var tumören inte elakartad, och jag började skriva på allvar. Jag har hunnit frilansa för drygt 20 tidningar i

fyra länder, vinna två tävlingar, skriva fem egna böcker och sex böcker enligt uppdrag.

Under ett år gav jag ut Existens som månadstidning, enbart på nätet. I dag arbetar jag med det skrivna ordet på många sätt: skriver och håller kurser, har marknadsföringsuppdrag och -hihi, cirkeln är sluten – håller motorsågskurser för kvinnor.

Jag tar mig friheten att avsluta med ett gott råd: Följ din dröm!

Anne Manner

Kreativt lapptäcke

Att beskriva mig är som att beskriva ett lapptäcke bestående av många färger och många modellers lappar, som tillsammans bildar en lyckad helhet.

Jag har jobbat både med praktiska arbeten och projektarbeten av olika slag, men kreativiteten har genomsyrat allt. Under mina år som lanthusmor lärde jag mig vikten av flexibilitet och fann min kreativitet på riktigt.

Kreativiteten har mestadels tagit sig uttryck i ord. Hundratals kåserier, artiklar, intervjuer, noveller och sagor har publicerats i tidningar runt om världen. En del av texterna har lett till böcker, både sago-

böcker och debattböcker. Min utbildning till översättare har också lett till att jobbat med andras texter i många olika former.

Många har mött mig i projektvägen där jag har suttit på nästan alla stolar; som projektledare, -ägare, -handledare och internationell koordinator. Nu hade jag tänkt sakta ner lite då jag blivit beviljad pension pga sjukdom. Men inte kan man bara bli sittande! Även om kroppen sviker så fungerar hjärnan – åtminstone ännu – till belåtenhet. Vi mår alla bra av en liten utmaning för dagen och att "arbeit i lag" är stimulerande och hälsosamt.

Britt-Marie Norrgård

Metsurista kirjailijaksi

Minun suosikkiympäristöni ovat metsä ja kirjoitusluolani. Kun minun nuorena piti valita koulutus, pähkälin kauan. Valitisinko metsän vai journalismin? Metsä voitti – aluksi. Minusta tuli ensin metsuri, sitten metsätalousinsinööri. Tein töitä metsänhoitoyhdistyksen toiminnanjohtajana, kun 35-vuotiaana sain kuolemantuomion heitettyä suoraan kasvoihini. Sen antoi ylimielinen lääkäri. Kun ajoin kotiin, kamala tieto vielä soiden korvissaan, lupasin itselleni toteuttaa unelmani, jos jääsin henkiin.

Onneksi kasvain ei ollut pahanlaatuinen ja aloitin kirjoittamisen todella. Olen ehtinyt olla friilanserina 20 lehdelle nel-

jässä eri maassa, voittaa kaksi kilpailua, kirjoittaa viisi omaa kirjaa ja kuusi tilattua kirjaa.

Vuoden ajan julkaisin Existens lehteä kuukausijulkaisuna, vain netissä. Tänään työskentelen kirjoitetun sanan parissa monella eri tavalla: kirjoitan ja vedän kursseja, hoidan markkinointitehtäviä ja -hihi, kehä sulkeutuu – järjestän moottori-sahakursseja naisille.

Otan vapauden jakaa hyvän neuvon: Seuraa unelmaasi!

Anne Manner

Luova tilkkutäkki

Minun kuvaleminen on kuin kuvalisi tilkkutäkkiä, joka koostuu monesta eri väristä ja monen muotoisista paloista, mutta yhdessä ne muodostavat onnistuneen kokonaisuuden.

Olen tehnyt sekä käytännön töitä että erilaisia hanketöitä, mutta luovuus on aina paininan leimansa kaikkeen. Ollessani maatalon emäntä opin joustavuuden tärkeyden ja löysin luovuuteni oikeasti.

Luovuus on useimmiten tullut esiin sanojen muodossa. Satoja pakinoita, lehtiartikkelia, haastatteluja, novelleja ja satuja on julkaistu eri puolilla maailmaa. Osa teksteistä ovat johtaneet kirjoihin, sekä satukirjoihin että väitteleviin kirjoihin. Kielenkääntäjäkoulutukseni on myös joh-

tanut siihen, että olen tehnyt paljon töitä muiden teksten parissa.

Monet ovat tavanneet minut hankkeiden parissa. Olen istunut melkein kaikilla tuoleilla hankemailmassa, eli hankevetjänä, -omistajana, -ohjaajana ja kansainväisenä koordinaattorina. Nyt olin ajatellut hiljentää vauhtia, kun minulle myönnettiin sairaseläke. Mutta en minä pysty jäämään istumaan! Vaikka keho on loppu aivot toimivat – ainakin vielä – tydyttävästi. Voimme kaikki paremmin, jos saamme ainakin haasteen päivässä ja yhdessä tekeminen on piristää ja terveellistä.

Britt-Marie Norrgård